

UNIVERZITA KARLOVA

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut komunikačních studií a žurnalistiky

Katedra žurnalistiky

Bakalářská práce

2024

Tereza Povolná

UNIVERZITA KARLOVA

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut komunikačních studií a žurnalistiky

Katedra žurnalistiky

Rozhovory o migraci po roce 1968

Bakalářská práce

Autorka práce: Tereza Povolná

Studijní program: Komunikační studia

Vedoucí práce: prof. MgA. David Jan Novotný

Rok obhajoby: 2024

Prohlášení

1. Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracovala samostatně a použila jen uvedené prameny a literaturu.
2. Prohlašuji, že práce nebyla využita k získání jiného titulu.
3. Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna pro studijní a výzkumné účely.

V Praze dne 30. 4. 2024

Tereza Povolná

Bibliografický záznam

POVOLNÁ, Tereza. *Rozhovory o migraci po roce 1968*. Praha, 2024. 53 s. Bakalářská práce (Bc). Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut komunikačních studií a žurnalistiky, Katedra žurnalistiky. Vedoucí bakalářské práce prof. MgA. David Jan Novotný.

Rozsah práce: 68 194

Abstrakt

Bakalářská práce se zabývá migrací s důrazem na migraci na území Československa a České republiky a emigraci z území Československa. Cílem práce je poskytnout ucelený přehled o různých aspektech migrace, včetně definice klíčových pojmů, historického vývoje migrace v regionu od roku 1968, typů migrace, příčin, které migraci motivují. Kromě teoretického rámce práce také zahrnuje zejména praktickou část ve formě publicistických rozhovorů s imigranty ze zemí Madagaskar, Bělorusko, Indie, Ukrajina a Barma, stejně jako s emigrantem do USA. Tyto rozhovory poskytují svědectví o osobních zkušenostech s migrací a odhalují různorodost migračních příběhů. Práce dále popisuje metodologii výběru respondentů, přípravu, realizaci a editaci rozhovorů, stejně jako proces autorizace a autorské reflexe, čímž přispívá k hlubšímu porozumění žánru publicistického rozhovoru. Tato práce přináší další pohled na migraci v českém kontextu.

Abstract

The bachelor thesis deals with migration with emphasis on migration to and from Czechoslovakia and the Czech Republic. The aim of the thesis is to provide a comprehensive overview of various aspects of migration, including the definition of key terms, the historical development of migration in the region since 1968, types of migration, and the causes that motivate migration. In addition to the theoretical framework, the thesis also includes a mainly practical part in the form of journalistic interviews with migrants from the countries of Madagascar, Belarus, India, Ukraine and Burma, as well as with a migrant to the USA. These interviews provide testimonies of personal experiences of migration and reveal the diversity of migration stories. The thesis also describes the methodology of selecting interviewees, preparing, conducting and editing the interviews, as well as the process of authorization and authorial reflection, thus contributing to a deeper understanding of the genre of the journalistic interview. This thesis provides another perspective on migration in the Czech context.

Klíčová slova

migrace, imigrace, emigrace, rozhovor, Česká republika, Československo

Keywords

migration, immigration, emigration, interview, Czech Republic, Czechoslovakia

Title

Talks On Migration After 1968

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala všem ochotným respondentům, kteří se mnou sdíleli osobní příběh o přelomových životních rozhodnutích. Moje bakalářská práce mohla vzniknout právě a jen díky nim. Věnovali mně, a každému, kdo si rozhovory přečte, čas a část soukromí. Děkuji proto Sofii, Olivierovi, Igorovi, Ayudhovi, Lutherovi a Janovi za inspirativní povídání.

Neméně důležitý dík patří vedoucímu této práce, panu profesorovi Davidu Janu Novotnému. Děkuji mu za několikaměsíční „průvodcovství“ skrz proces výroby bakalářské práce. Vážím si všech rad, podnětů, připomínek a pochval, které mi pan profesor udělil. Jeho přístup byl skvělý.

Tato práce by nevznikla bez pomoci a podpory mých přátel a rodiny. Proto děkuji všem členům domácnosti, kteří mi byli během psaní oporou. Mamince děkuji za pravopisné konzultace. Dále také kolegovi ze Seznam Zpráv, Konstantinu Sulimenkovi, za to, že mě stále motivoval práci dokončit. Else Kasten děkuji do americké Iowy za konzultaci anglických překladů.

Obsah

Obsah	8
Úvod	8
1. Migrace a pojmy jí podřazené	9
2. Migrace na území Československa a České republiky	12
3. Typy migrace, příčiny migrace, administrativně-legální status	18
3.1 Push and pull factors.....	18
4. Typy pobytů na území ČR	21
5. Publicistický rozhovor	23
5.1 Představení respondentů.....	23
5.1.1 Olivier, imigrant z Madagaskaru.....	23
5.1.2 Igor, imigrant z Běloruska.....	25
5.1.3 Ayudh, imigrant z Indie.....	26
5.1.4 Sofii, imigrantka z Ukrajiny.....	28
5.1.5 Luther, imigrant z Barmy.....	30
5.1.6 Jan, emigrant do USA.....	32
5.2 Výběr respondentů.....	34
5.3 Příprava.....	34
5.4 Realizace.....	35
5.5 Editace.....	36
5.6 Autorizace.....	37
5.7 Autorská reflexe.....	37
Závěr	39
Summary	40
Použité zdroje	42
Literatura.....	42
Elektronické zdroje.....	42
Legislativní zdroje, dokumenty a normy.....	46
Teze bakalářské práce	48
Seznam příloh	50

Úvod

Na území České republiky žije v roce 2024 přes jeden milion cizinců, což činí zhruba desetinu celkové české populace. Česká společnost zdaleka není tak homogenní, jak se může na první pohled zdát a jak si ji někteří představují. Hlavním cílem práce je nastínit motivaci pěti cizinců si jako nový domov zvolit Česko, respektive Československo, respektive v jednom případě Čecha Československo opustit. Tématu migrace jsem se rozhodla věnovat, protože mě osobně zajímá, proč se lidé, kteří se zde nenarodili a přesto se rozhodli život strávit na českém území, takto rozhodli. S přistěhovalými cizinci se setkáváme v pracovních kolektivech i v přátelských kruzích stále častěji a považuji za kruciální snažit se jejich motivaci imigrovat porozumět.

V teoretické části práce se nejprve věnuji definici klíčových pojmů týkajících se migrace, abych zajistila jasné porozumění terminologii, která je v práci užívána. Dále se zaměřuji na migraci na české území a z českého území po roce 1968. Rok 1968, tedy období těsně navazující na Pražské jaro a poté rok 1993, tedy vznik samostatného státu, jsou klíčovými milníky z hlediska české migrace. Respondenti v rozhovorech často zmiňují aspekty stěhování týkající se nabytí různých administrativně-legálních statusů a aplikace odlišných typů pobytů. V teoretické části práce proto věnuji patřičný díl právě této problematice.

Osobní zkušenost pěti imigrantů zachycuji v publicistických rozhovorech, které jsou druhou částí této bakalářské práce. Poslední rozhovor naopak v kontrastu s předchozími pojímá příběh emigranta, který opustil totalitní Československo. V druhé části bakalářské práce detailně popisuji i jak jsem respondenty vybírala, jak jsem postupovala při přípravě, samotné realizaci a následné editaci a autorizaci a neopomenutelné autorské reflexi.

Migrace se zejména v posledním desetiletí stala významným politickým tématem. Významným a zároveň jednoduše zneužitelným. Někteří současní političtí aktéři se v souvislosti s migranty snadno dopouštějí jejich dehumanizace. Má práce si klade za cíl přinést čtenáři šest autentických příběhů lidí a nasadit tak fenoménu migrace alespoň těchto šest konkrétních lidských tváří.

1. Migrace a pojmy jí podřazené

Migrace jako pojem pochází z latinského slova *migratio*, které vyjadřuje pohyb, stěhování, vystěhování. Mezinárodní migrant je dle definice Organizace spojených národů každý člověk, který změnil zemi pobytu. Tato definice zahrnuje všechny migranty bez ohledu na motiv pro jejich chování.¹

Na začátek je nutné představit rozdíl mezi základními pojmy používanými při referování o migraci. Ačkoliv jsou si zdánlivě podobné, nelze je zaměňovat. Rozumí se jimi *emigrace*, *imigrace* a *exil*, přeneseně *emigrant*, *imigrant* a *exulant*. Vzhledem k povaze bakalářské práce, ve které se mnohokrát odkazují na platnou českou legislativu, se budu držet definic těchto právně závazných pojmů vypracovaných Ministerstvem vnitra České republiky.²

Emigrací se rozumí proces, při němž se obyvatel pohybuje směrem z území domovského státu. *Emigrantem* se myslí osoba opouštějící území svého domovského státu s cílem usadit se v zahraničí.³, *V české literatuře se pojem používá jak se zahraničním stěhováním, tak pro libovolný jiný typ odstěhování se z místa bydliště, běžnější je však pojetí emigrace jako vystěhování se do jiného státu.*⁴ Pokud se emigrant rozhodne pro návrat do vlasti, označujeme ho jako *reemigranta*.⁵ Tentýž pojem je možné případně aplikovat i na potomky původních emigrantů.⁶

Imigrace je naopak pohyb směrem na území jiného než domovského státu. Jedná se o proces, kdy se ve státě usidlují *cizinci*,⁷ přičemž *cizinec* je dle platné legislativy každá fyzická osoba, která není státním občanem České republiky, včetně občanů Evropské unie.⁸

¹ OSN [ORGANIZACE SPOJENÝCH NÁRODŮ]. *International migration*. Online. © 2024. Dostupné z <https://www.un.org/en/global-issues/migration>. [cit. 2024-04-17].

² MINISTERSTVO VNITRA [MV]. *Slovníček pojmů*. Online. © 2024. Dostupné z <https://www.mvcr.cz/migrace/clanek/slovnicek-pojmu.aspx>. [cit. 2024-04-17].

³ Tamtéž.

⁴ SOCIOLOGICKÝ ÚSTAV AV ČR, v.v.i [SOÚ AV ČR]. *Sociologická encyklopedie*. Online. © 2017. Dostupné z <https://encyklopedie.soc.cas.cz/w/Emigrace> [cit. 2024-04-17].

⁵ Tamtéž.

⁶ KELLER, Jan. *Úvod do sociologie*. Praha: SLON. © 2012. ISBN 978-80-7419-102-2.

⁷ MINISTERSTVO VNITRA [MV]. *Slovníček pojmů*. Online. © 2024. Dostupné z <https://www.mvcr.cz/migrace/clanek/slovnicek-pojmu.aspx>. [cit. 2024-04-17].

⁸ ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD [ČSÚ]. *Cizinci: Počet cizinců - Metodika: KATEGORIE A TYPY POBYTU CIZINCŮ V ČR*. Online. © 2006. Dostupné z

Imigrant je osoba přicházející do jiné než domovské země za účelem dlouhodobého pobytu.⁹

Migrační saldo poté udává rozdíl mezi počtem *emigrantů* a *imigrantů*, tedy mezi počtem *vystěhovaných* a *přistěhovaných*. „Převažuje-li počet přistěhovaných do územní jednotky nad počtem vystěhovaných, jde o pozitivní migrační saldo, tedy migrační růst (zisk). Je-li naopak počet vystěhovaných vyšší než počet přistěhovaných, jde o negativní migrační saldo, tedy migrační úbytek (ztrátu).“¹⁰ Index migračního salda se pohybuje se v rozmezí od -1 do 1. Pokud index nabyde hodnoty -1 znamená to, že analyzujeme území, ze kterého se osoby pouze odstěhovávají pryč a žádné se na území nestěhují. Opačná maximální hodnota 1 značí území, kam se lidé pouze stěhují, aniž by se kdokoliv vystěhoval.¹¹

A závěrem - *exilem* se rozumí vynucená *emigrace*. *Exulantem* je osoba pohybující se ve směru ze své domovské země s cílem usadit se v zahraničí, z principu ale nikoliv dobrovolně, často z politických či náboženských důvodů. Například už český spisovatel a myslitel Jan Amos Komenský emigranty nazýval počestně *vystěhovalci*, imigranty *přistěhovalci*, kdežto exulanty jako *vyhnance*.¹² „Zjednodušeně bychom mohli uvést, že *emigrace* souvisí s hledáním vhodnějších podmínek k životu v nové zemi, kdežto *exil* znamenal různými vnějšími vlivy vynucený odchod za hranice,“ definuje pojmy v článku Dušan Ratica ze Slovenské akademie věd.¹³

https://www.czso.cz/csu/cizinci/2-ciz_pocet_cizincu-metodika_kategorie_a_typy_pobytu_cizincu_v_cr_-c- [cit. 2024-04-17].

⁹ MINISTERSTVO VNITRA [MV]. *Slovníček pojmů*. Online. © 2024. Dostupné z <https://www.mvcr.cz/migrace/clanek/slovnicek-pojmu.aspx>. [cit. 2024-04-17].

¹⁰ ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD [ČSÚ]. *Vývoj obyvatelstva v okresech a městech Středočeského kraje - 1960 až 2003. Metodické vysvětlivky*. Online. © 2004. Dostupné z https://www.czso.cz/csu/czso/13-2103-04--metodicke_vysvetlivky. [cit. 2024-04-17].

¹¹ ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD [ČSÚ]. *Stěhování*. Online. © 2001. Dostupné z <https://web.natur.cuni.cz/~mak/gos/demmetodika/www.czso.cz/cz/cisla/0/02/020100/stehovan.htm>. [cit. 2024-04-17].

¹² KOMENSKÝ, Jan Amos. *Historie o těžkých protivenstvích církve české*. Praha: Blahoslav. © 1952.

¹³ RATICA, Dušan. *Obráz společnosti a jej fungovania v slovenskej etnológii v 2. polovici 20. storočia, Slovenský národopis*. Online. © 2002. Dostupné z [https://www.sav.sk/journals/uploads/11100835SN_3-4_2002%20reduced%20\[17%20Pages\].pdf](https://www.sav.sk/journals/uploads/11100835SN_3-4_2002%20reduced%20[17%20Pages].pdf). [cit. 2024-04-17].

Tabulka č. 1 – Bilance mezinárodní migrace v českých zemích (roční průměr za období)¹⁴

Roky	Imigrace celkem	Emigrace celkem	Migrační saldo
1965 až 1969	2 171	8 723	- 6 546
1970 až 1974	3 150	5 227	- 2 071
1975 až 1979	2 060	3 069	- 1 009
1980 až 1984	1 132	2 790	- 1 658
1985 až 1989	852	1 838	- 986

¹⁴ SRB, Vladimír. *1000 let obyvatelstva českých zemí*. Praha: Karolinum, 2004. ISBN 80-246-0712-3.

2. Migrace na území Československa a České republiky

V práci se věnuji migraci po roce 1968. Díky uvolněným otěžím komunistického režimu v předvečer Pražského jara to ovšem bylo o rok dříve, tedy v roce 1967, kdy Československo během pouhého roku opustilo **legálně** nejvíce osob. Drbohlav míní kolem 13 tisíc.¹⁵

Zaznamenaná emigrační vlna z Československa za období 1965 až 1969 byla způsobena vpádem vojsk Varšavské smlouvy v srpnu roku 1968. Jaroslav Vaculík uvádí¹⁶, že v letech 1967 až 1972 uprchlo asi 127 tisíc osob, ale odhady se napříč zdroji liší, neboť data nejsou přesvědčivě zaznamenaná. Komunistický režim z podstaty neměl zájem pravdivě informovat o odchodech lidí z území země. Pro období normalizace v 70. a 80. letech byla charakteristická vysoká **nelegální** emigrační vlna. Lidé zemi opouštěli z politických i ekonomických důvodů. Celkový počet osob, které Československo v letech 1968 až 1989 opustily, se odhaduje na čtvrt milionu až 300 tisíc. Oficiální záznamy dle Kučery evidují jen zlomek případů.¹⁷

Migrace do socialistického Československa nebyla příliš výrazná, přesto existovala. Nejčastějšími důvody k imigraci byly rodinné (sjednocení, sňatek).¹⁸ Ztráty z ilegální emigrace ovšem značně převyšovaly přírůstek z legální migrace, československý režim se proto rozhodl přistoupit k debatě o jejím navýšení: „*V polovině 70. let začala v československém parlamentu diskuze o nedostatku pracovních sil, což vedlo k úvahám a poté konkrétním krokům k prosazení aktivnější imigrační politiky.*“¹⁹ Nejvíce imigrantů přišlo v rámci mezivládních dohod se socialistickými zeměmi z Polska, Vietnamu, Kubu, Angoly, či Mongolska.²⁰ Pracovali v československých podnicích, například v textilním průmyslu (zejména Poláci) či sklářském, nebo hutním. Na konci roku 1989 zaměstnávaly

¹⁵ DRBOHLAV, Dušan. *Migrace a (i)migranti v Česku. Kdo jsme, odkud přicházíme, kam jdeme?* Praha: SLON, 2010. ISBN 978-80-7419-039-1. s. 26

¹⁶ VACULÍK, Jaroslav. *Češi v cizině - emigrace a návrat do vlasti.* Brno: Masarykova univerzita, 2002. ISBN 80-210-3001-1.

¹⁷ KUČERA, Milan. *Populace České republiky 1918-1991.* Praha: Česká demografická společnost, 1994. ISBN 80-901674-7-0. s. 145

¹⁸ DRBOHLAV, Dušan. *Migrace a (i)migranti v Česku. Kdo jsme, odkud přicházíme, kam jdeme?* Praha: SLON, 2010. ISBN 978-80-7419-039-1. s. 26

¹⁹ DRBOHLAV, Dušan. *Migrace a (i)migranti v Česku. Kdo jsme, odkud přicházíme, kam jdeme?* Praha: SLON, 2010. ISBN 978-80-7419-039-1. s. 27

²⁰ Tamtéž.

československé průmyslové podniky asi 46 tisíc pracovníků ze zahraničí v rámci internacionálních dohod.²¹

Ačkoliv bylo Československo nedemokratickou zemí, během období takzvané normalizace se do země dle dat Federálního statistického úřadu o pohybech obyvatelstva a dle dat ministerstva vnitra přistěhovali i cizinci ze západních kapitalistických států nejen kvůli práci a bez internacionálních dohod. Vedená statistika ovšem obsahuje nepřesnosti způsobené také započítáváním navrátilivších emigrantů²² do Československa v období Pražského jara.²³ Pokud zkoumáme data přistěhovalých ze Západu, můžeme pozorovat, že až do začátku 70. let jejich počet rostl. To bylo způsobeno již zmíněným rozvolněním komunistického režimu v 60. letech. Nejčastěji se jednalo o osoby z Francie, Itálie, NDR a Západního Berlína, USA.²⁴ Mezi známé osobnosti, které tento krok podnikly, patří například francouzská herečka Chantal Poullain.²⁵

Poté následoval v legální imigraci značný propad, který se československá vláda pokusila suplovat výše zmíněnou nabídkou mezivládních dohod na území socialistických zemí. Speciální kapitolou migrace je pohyb mezi Českem a Slovenskem. Až do rozpadu federace v roce 1992 se totiž tento typ migrace považoval za vnitrostátní.²⁶ V období sledovaném v mé práci se hlavní město Praha stala hlavní atrakcí pro migranty ze slovenských zemí. Od roku 1968 do roku 1990 se do Česka přistěhovalo pokaždé více než 3 tisíce osob ze Slovenska ročně. Od roku 1990 do rozdělení celku na dva suverénní státy počet klesl na přibližně 2 tisíce osob ročně. V současné době se ke slovenské národnosti hlásí 162 tisíc osob žijících na českém území²⁷. Většina osob se slovenskou národností má na území naší

²¹ Tamtéž.

²² Jedná se o reemigranty.

²³ KUČERA, Milan. *Populace České republiky 1918-1991*. Praha: Česká demografická společnost, 1994. ISBN 80-901674-7-0. s. 54

²⁴ DRBOHLAV, Dušan. *Migrace a (i)migranti v Česku. Kdo jsme, odkud přicházíme, kam jdeme?* Praha: SLON, 2010. ISBN 978-80-7419-039-1. s. 26

²⁵ LUKEŠ, Filip. *Chantal Poullain: Nelituji, že jsem si vybrala komunistické Československo*. Deník.cz. Online. © 2019. Dostupné z <https://www.denik.cz/spolecnost/chantal-poullain-svuj-zivot-bych-zila-znovu-20191114.html>. [cit. 2024-04-17].

²⁶ ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD [ČSÚ]. *Vývoj obyvatelstva České republiky, Migrace*. Online. © 2021. Dostupné z <https://www.czso.cz/documents/10180/165591233/1300692206.pdf/829be451-b5e1-48cb-9f9d-04ebb07ac3e3?version=1.1> [cit. 2024-04-17].

²⁷ ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD [ČSÚ]. *Obyvatelstvo podle vybraných národností*. Online. © 2021. Dostupné z https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/index.jspx?_af=vystup-objekt-parametry&pvo=SLD210082-KR&sp=A&sk

republiky trvalý pobyt (94 %) a státní občanství České republiky (86 %).²⁸ Vzhledem faktu, že žádný respondent z praktické části bakalářské práce nepochází přímo ze Slovenska, není nutno se tomuto typu migrace věnovat šířeji.

Sametová revoluce a na ni navázané politické změny flagrantně ovlivnily vývoj migrace. Padla železná opona, země východního bloku včetně Československa se staly zeměmi svobodnými. Dařilo se transformovat politickou i ekonomickou sféru a vzrostl zájem o české země jako místo k životu.

Data o migraci mezi revolucí a vznikem republiky nejsou příliš kvalitně vedena. Neexistovalo mnoho zdrojů, odkud čerpat, Drbohlav uvádí, že byly v zásadě dva: „*Sčítání lidu z roku 1991, které ovšem zachycovalo pouze cizince s trvalým pobytem.*“²⁹ Druhým zdrojem jsou podle něj informace z průběžné evidence obyvatelstva, především Informačního systému evidence obyvatelstva (ISEO), který obsahuje informace o cizincích přebírané od cizinecké policie. Do země se během prvních let po osamostatnění přistěhovalo zhruba 10 tisíc osob z ciziny ročně, polovina z nich disponovala českým občanstvím, často šlo tedy o *reemigranty*.³⁰

Důležitým milníkem pro analýzu dat o migraci a pro migraci jako takovou je rok 1993, kdy vznikla Česká republika a s ní i instituce Ministerstva vnitra ČR. Od roku 1993 jsou informace o mezinárodní migraci konzistentně zaznamenávány. V roce 2001 proběhlo pro sledování fenoménu migrace důležité sčítání lidu, do kterého se Český statistický úřad poprvé rozhodl zařadit i cizince s vízy nad 90 dnů, což je podle Drbohlava esenciální. „*Až do tohoto roku byli do migrační bilance Česka zahrnováni jen ti migranti, u nichž docházelo ke změně trvalého pobytu.*“³¹ Lze tedy předpokládat, že do té doby byly počty zaznamenaných migrantů na našem území podhodnocené.

upId=4293&pvokc=&katalog=33522&z=T. [cit. 2024-04-17]. Data pochází ze sčítání lidu 2021. Nutno dodat, že národnost je při sčítání lidu takzvaně deklaratorní údaj, to znamená, že občan jej uvádí dle svého vlastního rozhodnutí.

²⁸ ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD [ČSÚ]. *Slovenská národnost na území ČR*. Online. © 2024. Dostupné z https://www.czso.cz/csu/czso/slovenska_narodnost. [cit. 2024-04-18].

²⁹ DRBOHLAV, Dušan. *Migrace a (i)migranti v Česku. Kdo jsme, odkud přicházíme, kam jdeme?* Praha: SLON, 2010. ISBN 978-80-7419-039-1. str 29

³⁰ Tamtéž. str 33

³¹ Tamtéž. str 32

Česká republika zaznamenala ne příliš masivní příliv imigrantů i po skončení války v Jugoslávii. Vzhledem k tomu, že konflikt se odehrával v Evropě, zasažení obyvatel hledali nové domovy i v Česku. Lákavé byly nové ekonomické možnosti v zemi po jejím vzniku a stále probíhající transformace. V roce 2006 ovšem „*podíl osob pocházejících ze zemí bývalé Jugoslávie v České republice pouhých 2,9 % z celkového počtu cizinců.*“³²

Migraci dále ovlivnily mezníky jako vstup Česka do Evropské unie v roce 2004, vstup do Schengenského prostoru v roce 2007, kdy se výrazně zjednodušil proces stěhování napříč členskými státy. Země se postupně stává z tranzitní stanice postupně stává cílovou.³³ S tím se pojí ovšem i jeden neduh Evropanů, na který Drbohlav upozorňuje: Často se – ač mají povinnost – neodhlašují od trvalého pobytu v původní zemi z evidence obyvatelstva a následně znehledňují statistiky týkající se migrace.

Ministerstvo vnitra České republiky, do jehož gesce přistěhovalectví do země spadá, eviduje data o počtu cizinců pobývajících na území ČR od vzniku samostatné republiky v roce 1993, jak bylo popsáno výše. Statistika dokládá, že každým rokem počet cizinců roste. Zatímco v roce 1993 jich na českém území pobývalo 77 142, v roce 2023 je to téměř čtrnáctinásobek, tedy 1 065 420. Historické maximum počtu cizinců na území zažila Česká republika v roce 2022, a to vlivem počátku ruské invaze na Ukrajinu.³⁴

Kromě legálních migrantů, kteří na území Česka vstoupili oprávněně, existují i tací, kteří do země přijeli nelegálně a porušili platnou legislativu ČR v oblasti pobytového a pracovního práva. Od vzniku republiky se však daří nelegální migraci zachycovat³⁵ a tedy jí významně ubylo, o to více ještě v roce 2007, kdy Česko vstoupilo do zmíněného Schengenu.³⁶ Vzhledem k tomu, že žádný z respondentů neporušil při vstupu do Československa, resp. České republiky platné zákony týkající se migrace, není třeba problém nelegální migrace zkoumat podrobněji.

³² KOREC, Ladislav. *Migrace obyvatel ze států bývalé Jugoslávie do České republiky*. Olomouc, 2023. Bakalářská práce. UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI. Přírodovědecká fakulta. Dostupné z https://theses.cz/id/pgwfěj/Imigrace_do_esk_republiky_jako_volebn_tma.pdf. [cit. 2024-04-18].

³³ Tamtéž.

³⁴ Jedná se o absolutní počet cizinců přítomných na území Česka, nikoliv o počet příchozích migrantů za rok, což je údaj, se kterých jsem pracovala v předchozí části práce. Je důležité tyto dvě hodnoty nezaměňovat pro správné porozumění.

³⁵ Data kolektuje cizinecká policie.

³⁶ DRBOHLAV, Dušan. *Migrace a (i)migranti v Česku. Kdo jsme, odkud přicházíme, kam jdeme?* Praha: SLON, 2010. ISBN 978-80-7419-039-1. str 45

Tabulka č. 2 – Počet cizinců pobývajících na území ČR³⁷

1993	77 142
1995	159 207
1997	210 311
1999	228 862
2001	210 794
2003	240 421
2005	278 312
2007	392 315
2009	432 503
2011	434 153
2013	439 189
2015	464 670
2017	526 811
2019	595 881
2021	660 849
2022	1 116 154
2023	1 065 740

³⁷ MINISTERSTVO VNITRA [MV]. *Čtvrtletní zpráva o migraci IV 2023*. Online. © 2023. Dostupné z https://www.google.com/url?q=https://www.mvcr.cz/migrace/soubor/ctvrtletni-zprava-o-migraci-iv-2023-pdf.aspx&sa=D&source=docs&ust=1713395224673460&usg=AOvVaw0tAQAKMuwEra605b_5BRAB. [cit. 2024-04-17].

Resort vnitra dle Čtvrtletní zprávy o migraci IV. 2023³⁸ dokládá k 31. prosinci 2023 následující podrobnější rozbor: „Na území ČR je registrováno celkem 1 065 740 osob cizí státní příslušnosti, z toho 341 111 na základě oprávnění k přechodnému pobytu, 349 995 na základě oprávnění k trvalému pobytu a 375 021 na základě registrace dočasné ochrany.³⁹ Za výrazným nárůstem počtu cizinců na území ČR stojí zejména vydávání dočasné ochrany⁴⁰ státním příslušníkům Ukrajiny, kteří prchají před válkou ve své zemi. Mezi cizinci pobývajících legálně na území ČR převažují občané třetích zemí (836 044 osob, tj. 78 %) nad občany členských států EU, EHP a Švýcarska (229 696 osob, tj. 22 %).“

Přistěhovalci preferují k životu velká města - Prahu, Brno, Ostravu, naopak venkovské prostředí příliš nevyhledávají. Patrné rozdíly najdeme mezi obyváním Čech a Moravy cizinci, výrazně dominují Čechy, nehledě na národnost přistěhovalců.⁴¹

³⁸ MINISTERSTVO VNITRA [MV]. *Čtvrtletní zpráva o migraci IV 2023*. Online. © 2023. Dostupné z https://www.google.com/url?q=https://www.mvcr.cz/migrace/soubor/ctvrtletni-zprava-o-migraci-iv-2023-pdf.aspx&sa=D&source=docs&ust=1713395224673460&usg=AOvVaw0tAQAKMuwEra605b_5BRAB. [cit. 2024-04-17]. str 51

³⁹ Tyto pojmy migrační a azylové politiky vysvětlují v navazujících částech práce.

⁴⁰ Smyslem institutu je rychle a účinně reagovat na hromadné přílivy vysídlených osob ze třetích zemí, které se nemohou vrátit do země svého původu. Může se jednat o osoby, které uprchly z oblastí ozbrojených konfliktů nebo endemického násilí, nebo osoby, kterým vážně hrozí systematické nebo obecné porušování lidských práv, či osoby, které se staly obětmi takového porušování lidských práv.

⁴¹ DRBOHLAV, Dušan. *Migrace a (i)migranti v Česku. Kdo jsme, odkud přicházíme, kam jdeme?* Praha: SLON, 2010. ISBN 978-80-7419-039-1. s. 49

3. Typy migrace, příčiny migrace, administrativně-legální status

Freidingerová, Ivanič a Jurečková upozorňují, že „ačkoliv příčiny, které rozhodnou o tom, zda se člověk (ne)stane migrantem, jsou základním kamenem mezinárodní migrace, média jim většinou nevěnují pozornost, nebo je stroze generalizují na přívlastky, jako jsou ekonomický migrant či válečný uprchlík.“⁴² Důvody bývají daleko komplexnější a často se dokonce překrývají, tedy nelze určit primární motivaci – migrant například opouští původní zemi zároveň kvůli bezpečnostní, ekonomické a environmentální situaci najednou.⁴³ „U členění je velký problém, protože jednotlivé motivy působí společně a nelze určit, který motiv převládá, také migranti někdy tají nebo neznají pravé důvody své migrace, přesto se toto členění často používá.“⁴⁴

Registry, které zaznamenávají imigranty na území České republiky, je evidují jen pro sledování účelu pobytu, nezkoumají primární motivaci opustit rodnou zemi. Důvody k migraci tedy nejsou statisticky zaznamenávány.⁴⁵ Freidingerová, Ivanič a Jurečková uvádí, že jedinou možnou cestou, jak skutečně zjistit důvod k migraci je výzkum zaměřený na proces rozhodování, který počítá s jak objektivními - měřitelnými - vlivy (například výše platů), tak s těmi subjektivními (touha po jiném vzdělávacím systému).⁴⁶

3.1 Push and pull factors

V odborném prostředí se pro referování o motivaci osob migrovat vžil anglický termín „push and pull factors,“ který můžeme přeložit jako „faktory vytlačení a přitáhnutí.“ Mezi push faktory se řadí ty příčiny, které obyvatele ze země pudí pryč (nutno podotknout, že jde o objektivní i subjektivní vlivy), tedy například nízké platy, vysoká inflace, nízké důchody, touha po teplejším počasí, vysoká kriminalita, hrozba ozbrojeného konfliktu, neexistence kýženého studijního oboru. Pull faktory mohou být naopak (taktéž se jedná o subjektivní i objektivní vlivy) například kvalitní zdravotní péče, kvalitní vzdělávací

⁴² FREIDINGEROVÁ, Tereza, IVANIČ, Peter, JUREČKOVÁ, Adéla. *Lidé mezi řádky: příručka o migraci pro (budoucí) novináře*. Praha: Člověk v tísni, 2020. ISBN 978-80-7591-037-0. str 41

⁴³ OCÁSKOVÁ, Kateřina. *Evropská migrace a multikulturní společnost*. Online. Diplomová práce. Brno: MUNI, Pedagogická fakulta. © 2006. Dostupné z <https://is.muni.cz/th/syiyf/>. [cit. 2024-04-19]. str 10

⁴⁴ Tamtéž.

⁴⁵ FREIDINGEROVÁ, Tereza, IVANIČ, Peter, JUREČKOVÁ, Adéla. *Lidé mezi řádky: příručka o migraci pro (budoucí) novináře*. Praha: Člověk v tísni, 2020. ISBN 978-80-7591-037-0. str 41

⁴⁶ Tamtéž.

system, konkrétní pracovní nabídka, přítomnost diaspory, tedy hlediska, kterými migranta naopak země lákají.⁴⁷

Po prostudování dostatečného množství odborné literatury jsem učinila rozhodnutí, že migranty pro účely této práce nerozdělím do uzavřených kategorií dle jejich motivace k migraci kvůli zjištěné nejednoznačnosti takového dělení. Dalších parametrů, podle kterých lze migranty řadit existuje celá řada, například délka pobytu⁴⁸. Nelze jasně stanovit ani zda migrant opustil zemi dobrovolně (kvůli práci, studiu, sňatku) či nuceně (kvůli represím, přírodní katastrofě, netoleranci), v mnohých případech totiž tyto dvě kategorie také splývají.⁴⁹ Push a pull faktory, které ovlivnily migraci respondentů, konkrétně uvádím v další části práce.

Naopak striktně definovaným dělením je dělení dle administrativně-legálního statutu. Rozlišujeme *legálně přijaté imigranty*, *legálně přijaté dočasné imigranty*, *ilegální imigranty* a *žadatele o azyl a uprchlíky*.⁵⁰

Od *legálně přijatých migrantů* se očekává trvalé usazení na území České republiky. Jsou přijímáni dle vládních imigračních a integračních programů.

U *legálně přijatých dočasných imigrantů* se nečeká trvalé usazení. Rozumí se jimi sezónní pracovníci či nesezónní pracovníci, kteří jsou vázáni dokončením projektu či kontraktem. *Legálně přijatí dočasní imigranti s vyšší kvalifikací*, ti v České republice například absolvují stáže nebo jsou vědeckými pracovníky.

Ilegální migranti jsou osoby, které vstoupily a setrávají na území v rozporu s platnou českou legislativou.

Žadatelé o azyl jsou lidé, kteří o sobě tvrdí, že jsou uprchlíci, čekající na uprchlický azyl. Tyto osoby se nepočítají do koncepce integrace cizinců, protože teprve výsledek řízení o

⁴⁷ Tamtéž.

⁴⁸ Rozlišujeme dočasnou, krátkou a dlouhodobou.

⁴⁹ BŘEZINOVÁ, Simona. *Imigrace do České republiky jako volební téma*. Diplomová práce. České Budějovice: Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Pedagogická fakulta. © 2013. Dostupné z https://theses.cz/id/pgwfej/Imigrace_do_esk_republiky_jako_volebn_tma.pdf. [cit. 2024-04-19].

⁵⁰ Tamtéž. str 10

udělení azylu určí, zda se žadatel skutečně stane azylantem. Výjimku tvoří právo dětí žadatelů o azyl na školní docházku.⁵¹

Uprchlíci jsou kategorií osob zvláště definovanou a chráněnou mezinárodním právem a definovanou OSN: „*Jsou to lidé nacházející se mimo svou zemi původu kvůli obavám z pronásledování, konfliktu, násilí nebo jiných okolností. (...) Jsou uznáni za uprchlíky právě proto, že je pro ně příliš nebezpečné vrátit se domů, a proto potřebují nalézt útočiště jinde. Jsou to lidé, pro které by odeprání azylu mohlo mít fatální následky.*“⁵² Pojem uprchlík je vymezen Konvencí OSN z roku 1951 a dodatečným protokolem z roku 1967.⁵³

⁵¹ Zákon o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb. *Zákon o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů, (zákon o azylu)*. In: *Zákony pro lidi*. Online. Dostupné z <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1999-325>. [cit. 2024-04-19].

⁵² OSN [ORGANIZACE SPOJENÝCH NÁRODŮ]. „*Uprchlíci*“ a „*migranti*“. Online. © 2016. Dostupné z <https://www.unhcr.org/cz/365-cznews2016uprchlici-a-migranti-html.html>. [cit. 2024-04-19].

⁵³ OCÁSKOVÁ, Kateřina. *Evropská migrace a multikulturní společnost*. Online. Diplomová práce. Brno: MUNI, Pedagogická fakulta. © 2006. Dostupné z <https://is.muni.cz/th/syiy/>. [cit. 2024-04-19]. str 10

4. Typy pobytů na území ČR

Všichni respondenti v praktické části bakalářské práce jsou občany třetích zemí.⁵⁴ Občanem třetí země je dle Ministerstva vnitra ČR občan státu, který není členem EU a není zároveň občanem Islandu, Lichtenštejnska, Norska a Švýcarska.⁵⁵ Poslední kapitola teoretické části se proto bude věnovat typu pobytům na území ČR, kterými mohou občané třetích zemí disponovat.⁵⁶ Konkrétně jimi jsou *dlouhodobé vízum k pobytu nad 90 dnů, dlouhodobý pobyt, zaměstnanecká karta, modrá karta, trvalý pobyt, sezónní zaměstnávání, karta vnitropodnikově převedeného zaměstnance*. Zvolené typy pobytů na území uvádím u každého respondenta zvlášť v navazující části bakalářské práce.

*Dlouhodobé vízum*⁵⁷ může být cizinci vydáno maximálně na dobu jednoho roku a to za účelem studia, sloučení rodiny, podnikání, za účelem kulturním či sportovním. Pokud cizinec hodlá na území České republiky pobývat více než jeden rok, maximálně však dva roky, doporučuje se aplikovat *dlouhodobý pobyt*⁵⁸. Ten je možný opakovaně obnovovat.

*Zaměstnanecká karta*⁵⁹ by se dala popsat jako dlouhodobé povolení k pobytu striktně navázané na zaměstnanecký poměr. Zaměstnanecká karta se vztahuje na všechny druhy zaměstnání, bez ohledu na požadované vzdělání a kvalifikaci. Oprávnění taktéž platí nejdéle dva roky.

⁵⁴ Někteří nabyli českého státního občanství, čemuž se věnuji v další části práce.

⁵⁵ MINISTERSTVO VNITRA [MV]. *Občané třetích zemí*. Online. © 2024. Dostupné z <https://www.mvcr.cz/clanek/obcane-tretich-zemi.aspx>. [cit. 2024-04-19].

⁵⁶ Krátkodobý pobyt (maximálně do 90 dnů) z podstaty nemůže sloužit k účelům imigrantů do země, proto bude z výčtu vynechán.

⁵⁷ MINISTERSTVO VNITRA [MV]. *Vízum k pobytu nad 90 dnů (dlouhodobé)*. Online. © 2024. Dostupné z <https://www.mvcr.cz/clanek/vizum-k-pobytu-nad-90-dnu-dlouhodobem.aspx> [cit. 2024-04-19].

⁵⁸ FR.S.GOV.CZ [Oficiální webový portál pro cizince, kteří žijí nebo chtějí žít v České republice]. *Povolení k dlouhodobému pobytu na území – obecně*. Online. © 2024. Dostupné z <https://frs.gov.cz/typy-viz-a-pobytu/obcane-tretich-zemi/dlouhodobem-pobyty/povoleni-k-dlouhodobem-pobytu-na-uzemi-obecne/>. [cit. 2024-04-19].

⁵⁹ FR.S.GOV.CZ [Oficiální webový portál pro cizince, kteří žijí nebo chtějí žít v České republice]. *Zaměstnanecká karta*. Online. © 2024. Dostupné z <https://frs.gov.cz/typy-viz-a-pobytu/obcane-tretich-zemi/dlouhodobem-pobyty/zamestnanecka-karta/>. [cit. 2024-04-19].

*Modrá karta*⁶⁰ vykazuje stejná specifika jako zaměstnanecká karta, jde o maximálně dvouleté oprávnění pobytu v ČR za účelem výkonu zaměstnání vyžadujícího vysokou kvalifikaci.

Trvalý pobyt je nejvyšší instancí, které může cizinec na území České republiky dosáhnout. „*Platnost povolení k trvalému pobytu na území není časově omezena, časově omezená je pouze platnost průkazu. Průkaz o povolení k trvalému pobytu se vydává s dobou platnosti na 10 let, respektive 5 let u cizinců mladších 15 let. Platnost průkazu lze prodloužit, a to i opakovaně.*“⁶¹

⁶⁰ MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ [MPSV]. *Modré karty pro cizince v České republice*. Online. © 2024. Dostupné z <https://www.mpsv.cz/pro-cizince-1>. [cit. 2024-04-19].

⁶¹ Tamtéž.

5. Publicistický rozhovor

5.1 Představení respondentů

V následující podkapitole představím všechny respondenty z praktické části bakalářské práce. Zaměřuji se na geopolitický kontext jejich odchodu ze země.

5.1.1 Olivier, imigrant z Madagaskaru

rok odjezdu	1980
české státní občanství	ne
push faktory	chudoba
pull faktory	konkrétní studijní příležitost, vize kvalitnějšího vzdělání

Ostrov Madagaskar byl kolonií Francie do 26. června 1960⁶², kdy se stal nezávislou Malgašskou republikou. Od roku 1975 se stát jmenuje Madagaskarská republika. Socialistické Československo navázalo diplomatické vztahy s Madagaskarskou republikou v květnu 1976, kdy v čele státu stanul prokomunisticky orientovaný prezident Didier Ratsiraka.⁶³ O něm se dnes běžně hovoří jako o komunistickém diktátorovi. „*Bližší styky existovaly mezi KSC a Kongresovou stranou nezávislosti Madagaskaru (AKFM).*“⁶⁴

Studenti z Madagaskaru a dalších afrických zemí, se kterými Československo uzavřelo mezivládní smlouvy o spolupráci⁶⁵, sem přicestovali po ukončení středního vzdělání na studium vysoké školy. V rámci jazykové přípravy byli nejprve rok se učili český či slovenský jazyk.⁶⁶ „*Studium bylo podporováno stipendiem, sami si nemuseli žádné*

⁶² Rok 1960 je znám též jako Rok Afriky.

⁶³ MINISTERSTVO ZAHRANIČNÍCH VĚCÍ [MZV]. *Shrnutí výsledků vědeckého projektu MZV RM 03/28/04 Československo a subsaharská Afrika v letech 1948–1989*. Online. © 2004. Dostupné z https://mzv.gov.cz/file/16676/rm._03._28._04.pdf. [cit. 2024-04-21]

⁶⁴ Tamtéž.

⁶⁵ V roce 1977 Československo udržovalo diplomatické styky se 122 státy, bylo členem 60 mezivládních a více než 1200 mezinárodních nevládních organizací, mělo uzavřených téměř 2000 dvoustranných a 590 mnohostranných smluv. ZBOŘIL, František. *Československá a česká zahraniční politika: minulost a současnost*. Praha: Leges. © 2010. ISBN 978-80-87212-38-7. str 297

⁶⁶ NNAJI, Kristýna. *Zahraniční studenti v Československu v 70. a 80. letech*. Online. Diplomová práce. Praha: Univerzita Karlova, Fakulta humanitních studií. © 2018. Dostupné z <https://dspace.cuni.cz/bitstream/handle/20.500.11956/97938/120297208.pdf?sequence=1&isAllowed=y>. [cit. 2024-04-21]

dokumenty potřebné k výjezdu ze země obstarávat, všechna povolení, administrativní a organizační záležitosti vyřizovala ministerstva školství, vysoké školy, případně zprostředkávající organizace.“⁶⁷ Podpora od ČSSR v době Olivierova studia činila pro africké studenty 800 Kčs měsíčně.

Československo každoročně poskytovalo tisíce stipendií ke studiu na vysokých školách. O konkrétním počtu pokaždé rozhodovalo Ministerstvo zahraničí s Ministerstvem zahraničního obchodu.⁶⁸

Olivier se pro studium v Evropě rozhodl z pragmatického hlediska. Věděl, že se mu zde dostane kvalitnějšího vzdělání, které mu umožní po návratu život na Madagaskaru v lepších ekonomických podmínkách. V době destabilizace politické moci po celé Africe, včetně Madagaskaru, vysoké školství nedosahovalo vysokých kvalit, spíše se teprve iniciovalo.⁶⁹ „Vysokých škol bylo velice málo, spektrum oborů, které zde bylo možné studovat, bylo také značně omezené. Navíc na univerzitách chybělo potřebné vybavení, výukové materiály i pedagogové.“⁷⁰ Do rodné země se už vlivem okolností, které popisuje v rozhovoru, Olivier nevrátil.

Olivier odjel do Československa studovat medicínu, což se mu na Slovensku skutečně povedlo. V rodném Madagaskaru je dle jeho slov lékařská péče stále hůře dostupná a málo kvalitní. Dle Ministerstva zahraničí ČR jsou „přiměřené podmínky pro poskytování lékařské péče dostupné v drahých zařízeních v metropoli Antananarivo.“⁷¹ Při vážnějších obtížích MZV ČR doporučuje turistům odjet ze země.⁷²

Respondent požadoval výpověď částečně anonymizovat, jeho jméno je proto změněno, ostatní atributy zůstaly zachované.

⁶⁷ Tamtéž. str 52

⁶⁸ BURDÍK, Lukáš. *Zahraniční stipendia jako nástroj rozvojové pomoci v Československu*. Online. Bakalářská práce. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, Přírodovědecká fakulta. © 2020. Dostupné z <https://dspace.cuni.cz/bitstream/handle/20.500.11956/97938/120297208.pdf?sequence=1&isAllowed=y>. [cit. 2024-04-21]. str 33

⁶⁹ Tamtéž.

⁷⁰ Tamtéž.

⁷¹ MINISTERSTVO ZAHRANIČNÍCH VĚCÍ [MZV]. *Madagaskar: Zdravotnictví*. Online. © 2024. Dostupné z https://mzv.gov.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/afrika/madagaskar/cestovani/health_care.html. [cit. 2024-04-17].

⁷² Tamtéž.

5.1.2 Igor, imigrant z Běloruska

rok odjezdu	2014
české státní občanství	ano
push faktory	nedemokratický režim, nemožnost seberealizace, nesvoboda slova, nízké platy
pull faktory	pracovní nabídka pro matku, touha po životě v demokratickém uspořádání

O emigraci do České republiky rozhodla Igorova matka. Odjela za prací do Česka už v roce 2010, o jejího syna se v mezičase starala její matka, Igorova babička, jak respondent popisuje v rozhovoru. Celé čtyři roky byl připravován na skutečnost, že se do západní země přestěhuje za ní. V roce 2014, kdy Igor konečně emigroval, na území České republiky pobývalo 4 401 běloruských občanů, z toho 4 306 bylo držiteli dlouhodobého pobytu. Číslo se příliš neliší od roku, kdy do ČR přicestovala jeho matka, mezi lety 2009 a 2016 počet Bělorusů na českém území nikdy neklesl pod 4 tisíce a nikdy nepřerostl hranici 5 tisíc.⁷³ Na konci roku 2022 žilo v tuzemsku 7 675 občanů Běloruska s dlouhodobým pobytem.

Bělorusko je zemí kulturně i ekonomicky úzce napojenou na Ruskou federaci, do jisté míry je na federaci Bělorusko zejména hospodářsky závislé.⁷⁴ V roce 2020 se v zemi konaly prezidentské volby, ve kterých post obhájil Alexandr Lukašenko, který je ve funkci nepřetržitě od roku 1994 a je označován za diktátora. Volby byly dle opozičních kandidátů i nezávislých volebních komisí zmanipulované⁷⁵ ve prospěch Lukašenka, který chce kandidovat i v roce 2025.⁷⁶ Po oněch volbách se v létě 2020 v Bělorusku odehrály masové

⁷³ ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD [ČSÚ]. *Cizinci s pobytem nad 12 měsíců podle státního občanství v letech 2008 - 2022 (k 31. 12.)*. Online. © 2022. Dostupné z https://www.czso.cz/documents/11292/27320905/c01R07_2022.pdf/52b9abd6-671f-459c-8623-7e8eeca111b2?version=1.0 [cit. 2024-04-22].

⁷⁴ ČTK [Česká tisková kancelář]. *Putin s Lukašenkem jednal o prohloubení spojení Moskvy a Minsku*. Online. České noviny. © 2024. Dostupné z <https://www.ceskenoviny.cz/zpravy/2472422> [cit. 2024-04-21].

⁷⁵ zmanipulované volby bělorusko

⁷⁶ DRAŽAN, Dino. *Zodpovědný prezident neopouští svůj lid. Běloruský vůdce Lukašenko chce kandidovat i v roce 2025*. Online. iRozhlas. © 2024. Dostupné z https://www.irozhlas.cz/zpravy-svet/zodpovedny-prezident-neopusti-svuj-lid-belorusky-vudce-lukasenko-chce_2402260959_dno. [cit. 2024-04-22].

demonstrace proti průběhu a zfalšovanému výsledku voleb, o kterých v rozhovoru Igor hovořil. Lídryní opozice se stala Světlana Cichanouská toho času žijící v exilu v Litvě.⁷⁷

Od začátku války na Ukrajině se pro běloruské občany značně ztížily podmínky vstupu⁷⁸ do České republiky, neboť je země považována za agresora.⁷⁹ „EU nanejvýš důrazně odsuzuje zapojení Běloruska do nevyprovokované a neodůvodněné válečné agrese Ruska vůči Ukrajině a nadále Bělorusko naléhavě vyzývá, aby svou spoluúčasť na této válce ukončilo.“⁸⁰ Diktátor Lukašenko je Putinovu režimu servilní. Evropská unie Bělorusko a konkrétní právnické i fyzické osoby sankcionuje.⁸¹ Rozdíly mezi oběma zeměmi a oběma národy respondent subjektivně hodnotí v rozhovoru.

5.1.3 Ayudh, imigrant z Indie

rok odjezdu	2015
české státní občanství	ne
push faktory	kompetitivní prostředí, touha po životě na Západě, nástup krajně pravicové vlády
pull faktory	předchozí pracovní zkušenost rodičů, poloha v Evropě, odlišný systém vzdělávání

Ayudh do České republiky přicestoval jako desetiletý žák čtvrté třídy. O odchodu z Indie rozhodli jeho rodiče. V roce 2015, kdy se do ČR přistěhovali, tu žilo dle dat Českého statistického úřadu 1 982 indických občanů, z toho 1 832 aplikovalo dlouhodobý pobyt. V

⁷⁷ HARZER, Filip. *Nepřestanu, vzkazuje Cichanouská. Režim ji odsoudil na 15 let vězení*. Online. Seznam Zprávy. © 2023. Dostupné z <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/zahranicni-neprestanu-vzkazuje-cichanouska-lukasenkovi-po-soudni-po-mste-227155>. [cit. 2024-04-21].

⁷⁸ MINISTERSTVO ZAHRANIČNÍCH VĚCÍ [MZV]. *Vízové služby pro občany Ruska a Běloruska*. Online. © 2024. Dostupné z https://mzv.gov.cz/jnp/cz/informace_pro_cizince/aktuality/vizove_sluzby_pro_obcany_ruska_a.html [cit. 2024-04-22].

⁷⁹ RADA EU. *Bělorusko: EU přijala nový soubor individuálních sankcí za pokračující porušování lidských práv a uložila další cílená opatření v reakci na jeho zapojení do vojenské agrese Ruska vůči Ukrajině*. Online. © 2023. Dostupné z <https://www.consilium.europa.eu/cs/press/press-releases/2023/08/03/belarus-eu-adopts-new-round-of-individual-sanctions-over-continued-human-rights-abuses-and-imposes-further-targeted-measures-in-response-to-involvement-in-russia-s-military-aggression-against-ukraine/>. [cit. 2024-04-22].

⁸⁰ Tamtéž.

⁸¹ Tamtéž.

roce 2022 už to bylo násobně více, a to 8 465, dlouhodobý pobyt aplikovalo 7 995 občanů Indie.⁸²

Ústava⁸³ dokládá, že je Indie sekulární stát⁸⁴. To znamená, že stát neprosazuje jedno oficiální náboženství, nesmí dělit daňové poplatníky do skupin na základě víry, nesmí ve školách po studentech vyžadovat náboženské praktiky. Specifikum Ayudhovy rodiny je, že nikdo z jejích členů není věřící. Respondent v rozhovoru popisuje, že účast na společných náboženských akcích pro jeho rodinu tudíž nenesla takový význam. To, že nebyli v Indii příslušníky náboženské obce, taktéž mohlo sehrát v rozhodování, zda zemi opustit, roli. Dle Globálního indexu religiozity a ateismu⁸⁵ je pouze 13 % indického obyvatelstva nevěřící a 3 % přesvědčení ateisté⁸⁶.

V roce 1950 byl v zemi zakázán kastovní systém. Ačkoliv byl kastovní systém zakázán, v některých místech Indie stále zvyk přetrvává, je těžké se z něj zcela vymanit. „*Princip systému všeobecně rozděluje společnost do skupin vykazujících společné znaky. Velmi často to jsou stravovací návyky, tendence ženit se a vdávat mezi sebou, společná gesta, slova – někdy se mluví o sociálních dialektech, bydlení na jednom území, případně podobná zaměstnání a podobný socioekonomický status. Tyto skupiny mají tendence při sobě držet a pomáhat si, do určité míry se tím pádem vymezují vůči jiným kastám.*“ Ayudh prožil v Indii dětství ve velkoměstech Kalkata a Bengalúru, dle jeho slov se s pozůstatky kastovního systému nesetkal. Přetrvávají totiž hlavně na venkově.

V roce 2014 se po vyhraných volbách moci ve státě ujala nacionálně orientovaná Indická lidová strana (BJ) v čele s premiérem Nárendrou Módím. On sám je hinduistickým

⁸² ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD [ČSÚ]. *Cizinci s pobytem nad 12 měsíců podle státního občanství v letech 2008 - 2022 (k 31. 12.)*. Online. © 2022. Dostupné z https://www.czso.cz/documents/11292/27320905/c01R07_2022.pdf/52b9abd6-671f-459c-8623-7e8eeca111b2?version=1.0 [cit. 2024-04-22].

⁸³ MINISTRY OF LAW AND JUSTICE, GOVERNMENT OF INDIA. *Constitution of India*. Online. © 2024. Dostupné z <https://legislative.gov.in/constitution-of-india/>. [cit. 2024-04-22].

⁸⁴ Sekularismus je zásada, že státní moc je nezávislá na náboženství.

⁸⁵ WIN-GALLUP INTERNATIONAL. *Global index of religiosity and atheism*. Online. © 2012. Dostupné z <https://www.scribd.com/document/136318147/Win-gallup-International-Global-Index-of-Religiosity-and-Atheism-2012>. [cit. 2024-04-22].

⁸⁶ Ateismus může popírat existenci boha v tolerantní i bojové formě, jde svým způsobem také o přesvědčení. Nevěřící lidé

nacionalistou, je kritizován pro udržování dobrých vztahů s Ruskem⁸⁷ a pro rozdmýchávání nábožensky motivovaných sporů například na území Kašmíru.⁸⁸ V roce 2024 se v Indii opět konají volby do Sněmu lidu, ekvivalentu české Poslanecké sněmovny, které potrvají šest týdnů⁸⁹ a dle odhadů⁹⁰ pozici obhájí premiér Módí.

5.1.4 Sofíia, imigrantka z Ukrajiny

rok odjezdu	2023
české státní občanství	ne
push faktory	vojenská invaze
pull faktory	kontakt na česky mluvící, podobnost jazyka, studijní příležitost

Sofíia se v České republice poprvé ocitla jako patnáctiletá s matkou a bratrem, poté se sem přestěhovala v prosinci 2023 jako sedmnáctiletá po dokončení střední školy v rodné zemi. Jediným důvodem, proč tak učinila, je ruská invaze na Ukrajinu, která v době vzniku této bakalářské práce stále pokračuje a dle expertů není velká šance, že by měla v dohledné době ve prospěch Ukrajiny skončit.^{91 92 93}

⁸⁷ NATIONAL PUBLIC RADIO [NPR]. *A year into the Ukraine war, the world's biggest democracy still won't condemn Russia*. Online. © 2023. Dostupné z <https://www.npr.org/2023/02/20/1156478956/russia-india-relations-oil-modi-putin>. [cit. 2024-04-22].

⁸⁸ PÍHOVÁ, Dominika. *Kašmíru vrátíme zašlou slávu, slíbil Módí na den nezávislosti. Pákistán kritizuje blokádu území*. Online. iRozhlas. © 2019. Dostupné z [zhttps://www.irozhlas.cz/zpravy-svet/kasmir-dzammu-indie-pakistan-nezavislost-kritika-narendra-modi-blok-ada_1908151504_dp](https://www.irozhlas.cz/zpravy-svet/kasmir-dzammu-indie-pakistan-nezavislost-kritika-narendra-modi-blok-ada_1908151504_dp). [cit. 2024-04-22].

⁸⁹ K volbám do Sněmovny lidu může přijít až 969 milionů způsobilých Indů, což je více než obyvatelstvo EU a Severní Ameriky dohromady. Je administrativně náročné CNN. *India election: A visual guide to voting in the world's largest democracy*. Online. © 2024. Dostupné z <https://edition.cnn.com/2024/04/17/india/india-election-2024-hnk-intl-dg/index.html>. [cit. 2024-04-22].

⁹⁰ HIMMER, Ondřej. *V Indii začaly největší volby na světě. Téměř miliarda lidí vybírá poslance z více než 2600 stran*. Online. iRozhlas. © 2024. Dostupné z https://www.irozhlas.cz/zpravy-svet/indie-parlamentni-volby-modi-miliarda-lidi_2404211554_eza. [cit. 2024-04-22].

⁹¹ HARZER, Filip. *Ukrajina se musí smířit s tím, že válka potrvá ještě roky, říká Pánek*. Online. Seznam Zprávy. © 2024. Dostupné z <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/domaci-ukrajina-potrebuje-zbrane-a-smireni-s-dalsimi-roky-valky-rika-panek-246548>. [cit. 2024-04-21]

⁹² JONÁŠOVÁ, Veronika. *Válka na Ukrajině ještě potrvá roky. Rusko počítá do sféry svého vlivu i nás, říká analytik Bříza*. Online. E15. © 2024. Dostupné z <https://www.e15.cz/valka-na-ukrajine/valka-na-ukrajine-jeste-potrva-roky-rusko-pocita-do-sfery-sveho-vlivu-i-nas-rika-analytik-briza-1413730>. [cit. 2024-04-21]

⁹³ TACHECÍ, Barbora. *Válka na Ukrajině potrvá ještě osm deset let, možná víc, myslí si reportér Boháč*. Online. Český rozhlas Plus. © 2024. Dostupné z

Česká republika zaznamenala po začátku válečného konfliktu prudký nárůst imigrace z Ukrajiny. K 1. dubnu 2024 je na území České republiky dle dat UNHCR evidováno 339 305⁹⁴ uprchlíků⁹⁵ z Ukrajiny. Uprchlíci se státním občanstvím Ukrajiny⁹⁶, kteří zemi opustili po 24. únor 2022, a jejich rodinní příslušníci⁹⁷, mají nárok na dočasnou ochranu v kterékoliv zemi EU. 338 736⁹⁸ běženců z celkového počtu ochranu aplikuje. Trvá nejméně jeden rok a v závislosti na vývoj konfliktu může být prodlužována. MV ČR nabídlo pro státní příslušníky Ukrajiny v rámci aktuálního prodlužování možnost setrvat na území České republiky nejméně do 31. března 2025.

*„Práva podle směrnice o dočasné ochraně zahrnují povolení k pobytu, přístup na trh práce a k ubytování, lékařskou pomoc a přístup dětí ke vzdělání. Každý, kdo legálně pobývá v EU, má rovněž právo otevřít si základní bankovní účet.“*⁹⁹ Nejvíce Ukrajinců s dočasnou ochranou žije na území hlavního města a ve Středočeském kraji. Osoby pod dočasnou ochranou mohou kdykoliv požádat o mezinárodní ochranu, tedy azyl. Ministerstvo vnitra přišlo s novelou zákona Lex Ukrajina. Ta umožní ekonomicky soběstačným uprchlíkům získat v Česku dlouhodobý pobyt.¹⁰⁰

Sofia na území České republiky aplikuje dlouhodobé vízum za účelem studia.¹⁰¹ MV ČR uvedlo, že má k dispozici data, podle kterých se zhruba 180 tisíc¹⁰² ukrajinských uprchlíků

<https://plus.rozhlas.cz/valka-na-ukrajine-potrva-jeste-osm-deset-let-mozna-vic-mysli-si-reporter-bohac-9206056> [cit. 2024-04-21].

⁹⁴ Úřad Vysokého komisaře OSN pro uprchlíky [UNHCR]. *Ukraine Refugee Situation*. Online. © 2024. Dostupné z <https://data.unhcr.org/en/situations/ukraine>. [cit. 2024-04-21].

⁹⁵ Uprchlíka definuji v předchozí části práce.

⁹⁶ Státní příslušníci třetích zemí, kteří nejsou státními příslušníky Ukrajiny, a osoby bez státní příslušnosti, které mohou prokázat, že oprávněně pobývaly na Ukrajině před 24. únorem 2022 na základě platného povolení k trvalému pobytu vydaného v souladu s ukrajinskými právními předpisy, a které se nemohou za bezpečných a trvalých podmínek vrátit do země původu, mají nárok buď na dočasnou ochranu EU, nebo na odpovídající vnitrostátní ochranu v závislosti na zemi Unie, v níž se nacházejí.

⁹⁷ Rodinným příslušníkem se rozumí manžel/manželka, registrovaný partner, nezletilé svobodné dítě osoby uvedené v bodě 1–2 nebo nezletilé svobodné dítě manžela takové osoby anebo jiný tzv. blízký příbuzný závislý na péči a žijící v rodině takové osoby.

⁹⁸ ČTK [Česká tisková kancelář]. *V Česku je 338 736 běženců s dočasnou ochranou, vnitro připravilo novelu*. Online. České noviny. © 2024. Dostupné z <https://www.ceskenoviny.cz/zpravy/2500535>. [cit. 2024-04-21].

⁹⁹ Evropská komise. *Pomoc pro osoby prchající z Ukrajiny: Vaše práva v EU*. © 2024. Dostupné z https://eu-solidarity-ukraine.ec.europa.eu/information-people-fleeing-war-ukraine/fleeing-ukraine-your-rights-eu_cs. [cit. 2024-04-21].

¹⁰⁰ ČTK [Česká tisková kancelář]. *V Česku je 338 736 běženců s dočasnou ochranou, vnitro připravilo novelu*. Online. České noviny. © 2024. Dostupné z <https://www.ceskenoviny.cz/zpravy/2500535>. [cit. 2024-04-21].

¹⁰¹ Pojem definuji v předchozí části práce.

¹⁰² RAMBOUSKOVÁ, Michaela; ŠVIHEL, Petr. *Mnoho uprchlíků chce zůstat v Česku. Ministerstvo chystá podmínky*. Online. Seznam Zprávy. © 2024. Dostupné z

hodlá v Česku usadit. Stejně smýšlí i sedmnáctiletá studentka Sofiiia původně z předměstí Kyjeva.

5.1.5 Luther, imigrant z Barmy

rok odjezdu	2008
české státní občanství	ano
push faktory	nedemokratický režim, permanentní hrozba pronásledováním, vyhrožování, nebezpečí
pull faktory	touha po životě v demokracii, zajištění lepší budoucnosti pro potomky, umístění skrz UNHCR

Barma je zemí, která se dlouhodobě potýká s nepokoji, konflikty, převraty a válkou. V Barmě žije dle oficiálních zdrojů asi 135 různých etnických menšin. Luther a jeho rodina jsou příslušníky národu Čjin, který obývá západ země a který tvoří asi 2 % z celkové barmské populace.¹⁰³ Jedná se o nejchudší stát Barmy, nepřichází tam investice, chybí pracovní možnosti. Stejně jako další národy, i Čjinové jsou obětmi porušování lidských práv.¹⁰⁴

Při referování o této zemi jihovýchodní Asie je také nutno se pozastavit nad jejím názvem. Oficiálně dnes země nese jméno Myanmar¹⁰⁵. Tento název zavedla vojenská junta při uzurpování moci v roce 1989, chtěla se tak vymezit vůči názvu Barma, který byl spojený s koloniální minulostí a původními pořádky. Samotní Barmánci, včetně mého respondenta, a některé země světa, používají starý název Barma pro nesouhlas s režimem vojenské junty. Používání názvu není sjednoceno. Pro účely práce se držím názvu Barma s ohledem na preferenci respondenta Luthera.

<https://www.seznamzpravy.cz/clanek/domaci-zivot-v-cesku-kolik-uprchliku-dosahne-na-povoleni-k-delsimu-pobytu-davky-budou-prekazka-246871>. [cit. 2024-04-21].

¹⁰³ POSPÍŠIL, Josef. *Barmská migrace se zaměřením na situaci uprchlíků přesídlených do České republiky*. Online. Diplomová práce. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, Přírodovědecká fakulta. © 2017. Dostupné z <https://theses.cz/id/6uv7fx/23660489>. [cit. 2024-04-21].

¹⁰⁴ NOŽINA, Miroslav. *Barma: Etnický problém, válka a boj za demokracii*. Online. Ústav mezinárodních vztahů Praha. © 2012. Dostupné z <https://www.iir.cz/barma-etnicky-problem-valka-a-boj-za-demokracii>. [cit. 2024-04-21].

¹⁰⁵ Celý název zní Republika Myanmarský svaz.

Lutherova rodina opustila zemi v době, kdy tam proběhla takzvaná *šafránová revoluce*, tedy povstání obyvatel proti vysokým cenám pohonných hmot.¹⁰⁶ Vojenská vláda proti nim však tvrdě zasáhla.

Utíkali nelegálně přes Thajsko a Malajsii, jak je blíže vysvětleno v rozhovoru. V Malajsii je situace s migranty vnímána velmi negativně.¹⁰⁷ Zatímco vysoce kvalifikovaní pracovníci, zahraniční studenti a lidé, spadající do rámce programu „*Malajsie, můj druhý domov*“¹⁰⁸, jsou v zemi vítáni, zbytek migrantů spadá do kategorie *problematických migrantů*. „Nelegální barmští migranti v Malajsii riskují tvrdé tresty, umístění do detenčních zařízení i fyzické mučení. Malajsie nepodepsala Úmluvu o právním postavení uprchlíků OSN¹⁰⁹, takže uprchlíci mají stejný status jako nelegální migranti. „*V praxi se uprchlíci při příjezdu do Malajsie snaží co nejrychleji registrovat pod záštitu UNHCR.*“¹¹⁰

Česká republika přijala první Barmské uprchlíky z Malajsie na podzim roku 2008 na základě usnesení Vlády České republiky dne 27. června 2008¹¹¹, podepsal jej premiér Mirek Topolánek. Dle údajů Českého statistického úřadu žilo na území ČR k 31. prosinci 2022 78 občanů Barmy.¹¹² Resort vnitra dle Čtvrtletní zprávy o migraci IV. 2023 dokládá k 31. prosinci 2023, že v České republice pobývalo 26 barmských žadatelů o azyl.¹¹³

¹⁰⁶ VONDRA, Pavel. *Barma zdražila pohonné hmoty. Až o 500 procent*. Online. Aktuálně.cz. © 2007.

Dostupné z

<https://zpravy.aktualne.cz/zahranici/barma-zdrasila-pohonne-hmoty-az-o-500-procent/r~i:article:486616/>.

[cit. 2024-04-21].

¹⁰⁷ POSPÍŠIL, Josef. *Barmská migrace se zaměřením na situaci uprchlíků přesídlených do České republiky*.

Online. Diplomová práce. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, Přírodovědecká fakulta. © 2017.

Dostupné z <https://theses.cz/id/6uv7fx/23660489>. [cit. 2024-04-21].

¹⁰⁸ OFFICIAL PORTAL IMMIGRATION DEPARTMENT OF MALAYSIA. . *Malaysia my second home*.

Online. © 2024. Dostupné z

<https://www.imi.gov.my/index.php/en/main-services/malaysia-my-second-home-mmh2-en/>. [cit.

2024-04-21].

¹⁰⁹ Úřad Vysokého komisaře OSN pro uprchlíky [UNHCR]. *Úmluva o právním postavení uprchlíků*. Online.

© 1951. Dostupné z

https://www.unhcr.org/cz/wp-content/uploads/sites/20/2016/12/Umluva_1951_a_Protokol_1967.pdf. [cit.

2024-04-21].

¹¹⁰ Tamtéž.

¹¹¹ Usnesení vlády České republiky ze dne 27. června 2008 č. 745 ke koncepci národního přesídlovacího programu a o přesídlení skupiny barmských uprchlíků z Malajsie v rámci pilotního přesídlovacího programu.

Online. © 2008. Dostupné z

<https://www.mvcr.cz/migrace/clanek/nase-hlavni-temata-mezinarodni-ochrana-mezinarodni-ochrana.aspx?q=Y2hudW09Nw%3D%3D>. [cit. 2024-04-21].

¹¹² Děti barmských uprchlíků, které byly v době emigrace ze země malé a dnes tu studují, často disponují českým občanstvím, tudíž do statistik nespádají.

¹¹³ MINISTERSTVO VNITRA [MV]. *Čtvrtletní zpráva o migraci IV 2023*. Online. © 2023. Dostupné z

<https://www.google.com/url?q=https://www.mvcr.cz/migrace/soubor/ctvrtletni-zprava-o-migraci-iv-2023-pdf>

Luther v rozhovoru zmiňuje, že jeho rodiče cestují na „modrý pas“ pro uprchlíky. Jedná se o speciální cestovní pas vydávaný na základě Ženevských konvencí z roku 1951 pro osoby se statutem uprchlíka.¹¹⁴

5.1.6 Jan, emigrant do USA

rok odjezdu	1980 (návrat 2002)
české státní občanství	ne (nelegálně odebráno)
push faktory	nedemokratický režim, nemožnost seberealizace, nuda
pull faktory	touha po svobodě, touha po životě specificky v New Yorku

Jan byl mladším emigrantem než byl průměr, Československo opustil v 26 letech. „Většinu emigrantů tvořili mladí lidé s věkem kolem 35 let.“¹¹⁵ Stejně jako většina byl Jan ekonomicky aktivní osobou s kvalifikovanou profesí. Jako cílovou destinaci si vybral USA, které společně s Rakouskem, Německem a Kanadou představovaly nejvyhledávanější cíle československých emigrantů z dob normalizace. Jan splňuje definici reemigranta, do České republiky se z New Yorku natrvalo vrátil v roce 2002.

V rozhovoru zmiňuje pojem *melting pot* a označuje jím město New York. Melting pot v překladu znamená tavící hrnec, kotlík a v přeneseném významu metaforu pro stav, kdy se *homogenní* prostředí stává prostředím *heterogenním*, tedy kdy se nová etnika a nové rasy mísí s dosavadními obyvateli. Tímto výrazem se označuje zejména asimilace imigrantů do USA.¹¹⁶

.aspx&sa=D&source=docs&ust=1713395224673460&usg=AOvVaw0tAQAKMuvEra605b_5BRAB. [cit. 2024-04-17]. str 11

¹¹⁴ Ženevská úmluva byla přijata 28. července 1951 na zvláštní konferenci Organizace spojených národů a v platnost vstoupila 22. dubna 1954.

¹¹⁵ DRBOHLAV, Dušan. *Migrace a (i)migranti v Česku. Kdo jsme, odkud přicházíme, kam jdeme?* Praha: SLON, 2010. ISBN 978-80-7419-039-1. str 26

¹¹⁶ SOCIOLOGICKÝ ÚSTAV AV ČR, v.v.i [SOÚ AV ČR]. *Sociologická encyklopedie*. Online. © 2017. Dostupné z https://encyklopedie.soc.cas.cz/w/Melting_pot. [cit. 2024-04-21].

Jan do dnešního dne nedisponuje českým státním občanstvím, neboť mu bylo nelegálně odebráno v nepřítomnosti. „*Opuštění státu bez úředního povolení bylo nezákonné a tito migranti automaticky ztráceli státní občanství.*“¹¹⁷ Sám od sebe o něj žádat nebude, což vysvětluje v rozhovoru. Proti nelegálnímu odebrání českého občanství emigrantům se vymezila i Charta 77 v dokumentu z října 1979: „*Odnětí státního občanství člověku proti jeho vůli, tedy odnětí práva na vlast, je jednou z nejvyšších křivd, jakými lze člověka postihnout, dotýká se samotných základů lidské existence a patří mezi ty prostředky, jichž by vyspělé společnosti neměly užívat.*“ Stejněho bezpráví se komunistický režim dopustil i na veřejně známých osobnostech, například na scénaristovi Pavlu Kohoutovi a jeho ženě, taktéž scénaristce, Jeleně Mašínové, či herci Pavlu Landovském.¹¹⁸

Poslanecká sněmovna Parlamentu ČR v současném volebním období pracuje na návrhu novely zákona č. 186/2013 Sb., o státním občanství ČR. „*Novelizované znění slibuje vyplnit mezery v zákoně, které podle aktuálně platné úpravy znemožňují (nebo výrazně ztěžují) bývalým českým a československým občanům, kteří o občanství přišli, jej nabýt zpět.*“¹¹⁹

¹¹⁷ Tamtéž.

¹¹⁸ ČESKÝ ROZHLAS [ČRo]. *Kohout, Landovský, Gruša... Československo zbavilo občanství stovky lidí a vyhnalo je za hranice.* Praha. Online. © 2018. Dostupné z <https://plus.rozhlas.cz/kohout-landovsky-grusa-ceskoslovensko-zbavilo-obcanstvi-stovky-lidi-a-vyhvalo-je-7576526>. [cit. 2024-04-19].

¹¹⁹ SOLERS LEGAL. [solers.legal]. *Nová šance pro potomky českých emigrantů – plánovaná novela zákona o státním občanství.* Praha. Online. © 2023. Dostupné z <https://www.solers.legal/blog/nova-sance-pro-potomky-ceskych-emigrantu-planovana-novela-zakona-o-statni-m-obcanstvi/> [cit. 2024-04-19].

5.2 Výběr respondentů

Při výběru respondentů jsem dávala důraz zejména na unikátnost jejich životního příběhu. Pokládala jsem za nežádoucí, aby se v projektu motivy k migraci opakovaly, záměrem bylo, aby každý respondent přinesl unikátní perspektivu imigrace do České republiky, respektive Československa, respektive emigrace z Československa. Žádný z respondentů není mediálně příliš známý, jejich příběhy nebyly doteď mainstreamově medializované.

Sekundárním faktorem byla ochota respondenta sdílet osobní zkušenost, která je do velké míry intimní, jelikož člověk prozrazuje detaily přelomové životní fáze. V mém zájmu bylo hovořit s takovými respondenty, kteří netrvali na příliš drastické anonymizaci rozhovoru. Příběhy, které bych byla nucena příliš anonymizovat a měnit v nich podstatné atributy, bych pokládala za méně autentické a tudíž méně přínosné pro tuto práci. K anonymizaci jsem přistoupila po dohodě s respondenty ve dvou případech, a to v rozhovorech s imigranty z Madagaskaru a Běloruska. Respondentům bylo změněno křestní jméno pro nemožnost identifikace okolím. Domnívám se, že taková úprava neovlivňuje celkový přínos rozhovorů ani v jednom z případů.

Respondenty jsem kontaktovala na základě osobní známosti (emigrant z Československa, imigrant z Běloruska) na základě osobní známosti mé rodiny (imigrant z Madagaskaru), na základě osobní známosti mých přátel a kolegů (imigrantka z Ukrajiny). Dále jsem na sociální síť Instagram umístila inzerát, díky kterému jsem navázala kontakt s dalšími respondenty (imigrant z Barmy a Indie).

5.3 Příprava

Každému z respondentů byl pokaždé včas před rozhovorem poskytnut soubor tematických okruhů a konkrétních otázek¹²⁰, které jsem vypracovala po konzultaci s vedoucím práce a které byli jím schváleny. Ty si mohli respondenti dopředu prostudovat, projít si je a na rozhovor se připravit. Zároveň jsem jim vždy dopředu kladla na srdce, že se na základě poskytnuté přípravy mohou sdílet, zda existuje téma či podtéma, o kterém nechtějí hovořit. V ani jednom případě se tak nestalo, pokaždé se tento apel u respondentů setkal s pozitivní reakcí.

¹²⁰ Příloha č. 1

Na rozhovory jsem se připravovala formou rešerše geopolitické situace země, kterou respondenti opustili, abych lépe porozuměla kontextu jejich vyprávění. Dále jsem podrobně prostudovala publikaci *Lidé mezi řádky - Příručka pro (budoucí) novináře*¹²¹ od kolektivu autorů Terezy Freidingerové, Petera Ivaniče a Adély Jurečkové. Publikace poskytuje cenné rady odborníků, jak postupovat při referování o migraci a migrantech, čemu se vyvarovat. Autoři například doporučují vyhybat se při práci s migranty otevřené otázce „proč“. *„Je to analytická otázka, která nutí respondenty analyticky přemýšlet. Někdy dokonce i nad věcmi, o kterých do té doby nepřemýšleli. Důsledkem může být odpověď, která velmi zjednodušuje realitu, formulovaná ve snaze uspokojit tazatele, či negace, odseknutí „já nevím“, či mlčení. Pokud chcete získat hlubší odpověď, která bude osobitá a nikoli prvoplánová, snažte se dojít k otázce proč bez proč.“*¹²² Mezi další rady patří nechat respondentům čas na rozmyšlenou odpovědi i za cenu ticha, zrcadlit a reformulovat vlastními slovy, co vyřkli, naslouchat a projevovat zájem.

Specifická příprava na rozhovor proběhla u respondentů z Indie a Barmy. Oba muži byli v době emigrace ze země ještě dětského věku. Oba proto tématické okruhy a otázky dopředu prokonzultovali s rodiči, aby lépe pochopili například jejich motivaci pro odchod ze země. V rámci rozhovoru tedy tito dva konkrétní respondenti hovořili o zkušenosti a prožívání celé rodiny, nejen o sobě samotných.

5.4 Realizace

S respondenty jsem se ve většině případů sešla osobně v prostorech kaváren či restaurací. Dvakrát jsem pro geografickou vzdálenost rozhovor vedla v online prostředí skrz rozhraní Google Meet (imigranti z Barmy a Indie). Rozhovory jsem nahrávala na diktafon v mém mobilním telefonu. S respondenty jsem hovořila česky, jedinou výjimkou byla respondentka z Ukrajiny, se kterou jsem hovořila anglicky. V průběhu interview jsem se sice držela stanovených tématických okruhů a konkrétních otázek, nicméně jsem v závislosti na přirozený vývoj rozhovoru pokládala doplňující dotazy. Respondentům jsem naslouchala, snažila se rozhovor udržet dynamický, zároveň se držet struktury. Samotné rozhovory byly vždy cca 40 až 55 minut dlouhé.

¹²¹ FREIDINGEROVÁ, Tereza, IVANIČ, Peter, JUREČKOVÁ, Adéla. *Lidé mezi řádky: příručka o migraci pro (budoucí) novináře*. Praha: Člověk v tísni, 2020. ISBN 978-80-7591-037-0.

¹²² Tamtéž. str 61

Speciální případ je rozhovor s emigrantem z Československa. Respondent je dlouholetý rodinný přítel, jeho příběh jsem proto (ne však do takové hloubky) znala již z dřívější doby. Rozhovor s Janem jsem měla nahraný již od roku 2021 a jeho editovanou podobu jsem umístila na internet tentýž rok v rámci tehdejší audio tvorby a mého autorského podcastu (Ne)dávno, který se zaměřoval na moderní dějiny. Tento podcast nebyl nikdy monetizován, nesloužil pro komerční účely, veškerou práci jsem na něm odvedla pouze já. S Janem jsem se dohodla, že rozhovor v jinak zeditované verzi mohu použít i pro účely bakalářské práce.

5.5 Editace

Prvním krokem při editaci rozhovoru byl jeho přepis do textové podoby. K přepisu jsem používala rozhraní Good Tape, které funguje na bázi umělé inteligence. Vygenerovaný přepis jsem si nejprve celý přečetla, odstranila pasáže, o kterých jsem už v tu chvíli věděla, že nebudou použity a následně jsem editovala zbylý text. Tvořila jsem strukturu rozhovoru, občas přeskupovala pasáže, aby na sebe logicky navazovaly. Bylo v mém zájmu zanechat respondentům autenticitu, po konzultaci s vedoucím práce jsem proto zachovala i nespisovné výrazy, výrazy obecné češtiny, v některém případě jsem v textu ponechala i nesprávně skloňované a časované výrazy, kterých se respondenti dopustili. Naopak jsem z textu vyjímala vycpávková slova, kterých se respondenti dopouštěli.

Rozhovor s imigrantkou z Ukrajiny jsem kromě samotné editace také překládala z češtiny do angličtiny. Vygenerovaný text v angličtině jsem do češtiny překládala bez dalších nástrojů pouze za využití mé vlastní slovní zásoby. Zde narážíme na aspekt zachování autenticity, respondentce jsem de facto vkládala do úst slova, která nikdy nepoužila. Při překladu z cizího jazyka je v rámci zachování autenticity nutné brát ohled například na používaný slovosled, používané idiomy. Freidingerová, Ivanič a Jurečková doporučují při vedení rozhovoru v cizím jazyce opakovaně shrnovat již nabyté vědomosti o respondentovi během rozhovoru: „*V případě rozhovorů s lidmi s odlišným mateřským jazykem je shrnování nepostradatelným nástrojem. Jedině tak si můžete ověřit, že jste si s respondentem vzájemně porozuměli a že nic nebylo ztraceno v překladu.*“¹²³

¹²³ FREIDINGEROVÁ, Tereza, IVANIČ, Peter, JUREČKOVÁ, Adéla. *Lidé mezi řádky: příručka o migraci pro (budoucí) novináře*. Praha: Člověk v tísni, 2020. ISBN 978-80-7591-037-0. str 62

5.6 Autorizace

Každému z respondentů byl po kompletní editaci včetně opatření titulkem a perexem rozhovor poskytnut k autorizaci. Takový postup byl s respondenty dohodnut od začátku celého procesu. K autorizaci jsem přistoupila s přihlédnutím k faktu, že respondenti v rozhovorech sdílí často velmi intimní, osobní zpověď. Po konzultaci s respondenty jsem v textech měla možnost fakticky upřesnit některá vyjádření. V žádném z případů se nejednalo o velké zásahy do rozhovoru, čili dílčí úpravy nenarušily celkovou dynamiku interview.

Složitější proces autorizace opět nastal v případě rozhovoru s imigrantkou z Ukrajiny. I jí jsem poskytla kompletní rozhovor k autorizaci, ovšem v českém jazyce. Dle jejích slov dokáže psanému textu porozumět lépe než konverzovat. Rozhovor si prošla, poté jsem v textu vytipovala některé pasáže, které jsem vyhodnotila jako zvlášť citlivé, například týkající se její rodiny. Tyto pasáže jsem konkrétně zmínila a „bod pod bodu“ jsme je spolu telefonicky prošly, zda v rozhovoru mohou zůstat.

5.7 Autorská reflexe

V této podkapitole je namístě ztotožnit se s aspekty bakalářské práce, které se oproti původnímu úmyslu změnily.

S kýženou anonymizací se pojí i změna oproti předpokladu v grafickém zpracování práce. Respondenti z Madagaskaru a Běloruska si nepřáli rozhovor doplnit o jejich portrétovou fotografii. Toto přání plně respektuji. Dva rozhovory z šesti činí jednu třetinu celého rozsahu. Rozhodla jsem se posléze, že fotografii neumístím k žádnému z rozhovorů. Dle mého by grafické zpracování nepůsobilo konzistentně, celkový layout by mohl být pro čtenáře matoucí.

Dalšími změnami jsou zvolení respondenti. Oproti předpokladu kniha neobsahuje rozhovor s psychiatrem, či psychologem, který by se migrací zabýval z této expertní roviny ani s člověkem, který by v zemi zůstal navzdory tomu, že zbytek jeho rodiny emigroval. V prvním případě je to proto, že se mi přes velkou snahu nepodařilo najít vhodného respondenta, který by se cítil dostatečně erudovaný hovořit o tomto tématu. V druhém případě jsem se nápadu vzdala, protože se jedná o samostatné obsáhlé téma, což jsem si v

předstihu neuvědomila. Rozhodla jsem se nakonec strukturálně připravit pět rozhovorů s imigranty na území Česka a jeden s emigrantem z území Česka.

V neposlední řadě je namístě přiznat, že při práci na potenciální další práci, bych dbala na rovnější zastoupení žen a mužů jako respondentů, abych čtenáři nabídla vyváženější genderovou perspektivu. Pohlaví ovšem nebyl faktor, který by tentokrát ovlivňoval výběr respondentů, nezaměřovala jsem se na něj.

Závěr

Cílem této bakalářské práce bylo skrze sérii publicistických rozhovorů přiblížit motivaci respondentů opustit domovskou zemi a začít nový život v zemi cizí, často dokonce na jiném kontinentě. Každý z mluvčích představil odlišnou perspektivu a odlišný důvod, proč se pro své konání rozhodl. Zcela se však nezávisle na sobě shodují, že rozhodnutí nelitují. Často jsem při rozhovorech slyšala argument, že jediné, čeho litují, že se neodhodlali k cestě už dříve.

V teoretické části práce jsem v první kapitole nejprve vymezila migraci jako pojem a definovala také pojmy jí podřazené. Ve druhé kapitole jsem přiblížila migraci v kontextu Československa, respektive České republiky. Ve třetí kapitole jsem charakterizovala nejčastější příčiny migrace. Oproti předpokladu jsem dále nepracovala s kategorickými typy migrace čistě podle důvodu po zjištění, že téměř v každém případě existuje důvodů hned několik. Nedopouštěla jsem se proto „nálepkování“ respondentů jako ekonomických či válečných migrantů. Motivy jsem tedy shrnula individuálně u každého respondenta do kategorií push a pull faktorů. V kapitole jsem se dále zabývala administrativně-legálními statusy, které cizinci na území ČR mohou nabýt. Ve čtvrté kapitole jsem shrnula typy pobytů, které lze v ČR získat.

V praktické části práce jsem nejprve detailně představila všechny respondenty. Kladla jsem důraz na situaci v jejich rodné zemi v době, kdy ji opouštěli. U některých z představených mluvčích jsem dále definovala určité pojmy či fenomény, které použili v rozhovoru.

Rozhovory nabízí čtenářům vhled do života šesti lidí, kteří se rozhodli na základě vnějších podmínek i vnitřních pocitů k tak radikálnímu činu, jakým je změnit domovskou zemi. Dle mého série rozhovorů může čtenáři skrze osobní příběhy pomoci orientovat se ve veřejném prostoru, který je migrací osob stále více definován.

Summary

The aim of this bachelor thesis was, through a series of journalistic interviews, to shed light on the motivation of the respondents to leave their home country and start a new life in a foreign country, often even on another continent. Each of the interviewees presented a different perspective and a different reason for their decision to do so. However, quite independently, they agree that they do not regret the decision. I often heard the argument during interviews that the only regret they have is that they did not make the decision to travel earlier.

In the theoretical part of the thesis, in the first chapter, I first defined migration as a concept and also defined its subordinate concepts. In the second chapter I introduced migration in the context of Czechoslovakia and the Czech Republic. In the third chapter I characterized the most common causes of migration. Contrary to my assumption, I did not work further with categorical types of migration purely by reason, after realizing that in almost every case there are several reasons. I therefore did not "label" respondents as economic or war migrants. I therefore summarized the motives individually for each respondent into categories of push and pull factors. In the chapter, I further discussed the administrative-legal statuses that foreigners can acquire in the Czech Republic. In Chapter 4, I summarized the types of residency that can be obtained in the Czech Republic.

In the practical part of the thesis, I first introduced all respondents in detail. I emphasized the situation in their home country at the time they left it. For some of the introduced speakers I further defined certain terms or phenomena they used in the interview.

The interviews offer readers an insight into the lives of six people who decided, based on external conditions and internal feelings, to take such a radical action as changing their home country. I argue that through personal stories, the interview series can help readers navigate a public space that is increasingly defined by the migration of people.

Použité zdroje

Literatura

DRBOHLAV, Dušan. *Migrace a (i)migranti v Česku. Kdo jsme, odkud přicházíme, kam jdeme?* Praha: SLON. © 2010. ISBN 978-80-7419-039-1.

FREIDINGEROVÁ, Tereza, IVANIČ, Peter, JUREČKOVÁ, Adéla. *Lidé mezi řádky: příručka o migraci pro (budoucí) novináře.* Praha: Člověk v tísni. © 2020. ISBN 978-80-7591-037-0.

KELLER, Jan. *Úvod do sociologie.* Praha: SLON. © 2012. ISBN 978-80-7419-102-2.

KOMENSKÝ, Jan Amos. *Historie o těžkých protivenstvích církve české.* Praha: Blahoslav. © 1952.

KUČERA, Milan. *Populace České republiky 1918-1991.* Praha: Česká demografická společnost. © 1994. ISBN 80-901674-7-0.

OSVALDOVÁ, Barbora ed. a KOPÁČ, Radim ed. *Rozhovory o Interview.* Praha: Karolinum. © 2009. ISBN 978-80-246-1618-6

SRB, Vladimír. *1000 let obyvatelstva českých zemí.* Praha: Karolinum. © 2004. ISBN 80-246-0712-3.

VACULÍK, Jaroslav. *Češi v cizině - emigrace a návrat do vlasti.* Brno: Masarykova univerzita. © 2002. ISBN 80-210-3001-1.

ZBOŘIL, František. *Československá a česká zahraniční politika: minulost a současnost.* Praha: Leges. © 2010. ISBN 978-80-87212-38-7.

Elektronické zdroje

BŘEZINOVÁ, Simona. *Imigrace do České republiky jako volební téma.* Diplomová práce. České Budějovice: Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Pedagogická fakulta. © 2013. Dostupné z https://theses.cz/id/pgwfej/Imigrace_do_esk_republiky_jako_volebn_tma.pdf. [cit. 2024-04-19].

BURDÍK, Lukáš. *Zahraníční stipendia jako nástroj rozvojové pomoci v Československu.* Online. Bakalářská práce. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, Přírodovědecká fakulta. © 2020. Dostupné z <https://dspace.cuni.cz/bitstream/handle/20.500.11956/97938/120297208.pdf?sequence=1&isAllowed=y>. [cit. 2024-04-21].

CNN. *India election: A visual guide to voting in the world's largest democracy.* Online. © 2024. Dostupné z

<https://edition.cnn.com/2024/04/17/india/india-election-2024-hnk-intl-dg/index.html>. [cit. 2024-04-22].

ČESKÝ ROZHLAS [ČRo]. *Kohout, Landovský, Gruša... Československo zbavilo občanství stovky lidí a vyhnalo je za hranice*. Praha. Online. © 2018. Dostupné z <https://plus.rozhlas.cz/kohout-landovsky-grusa-ceskoslovensko-zbavilo-obcanstvi-stovky-lidi-a-vyhvalo-je-7576526>. [cit. 2024-04-19].

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD [ČSÚ]. *Cizinci: Počet cizinců - Metodika: KATEGORIE A TYPY POBYTU CIZINCŮ V ČR*. Online. © 2006. Dostupné z https://www.czso.cz/csu/cizinci/2-ciz_pocet_cizincu-metodika-_kategorie_a_typy_pobytu_cizincu_v_cr_-c-. [cit. 2024-04-17].

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD [ČSÚ]. *Cizinci s pobytem nad 12 měsíců podle státního občanství v letech 2008 - 2022 (k 31. 12.)*. Online. © 2022. Dostupné z https://www.czso.cz/documents/11292/27320905/c01R07_2022.pdf/52b9abd6-671f-459c-8623-7e8eeca111b2?version=1.0 [cit. 2024-04-22].

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD [ČSÚ]. *Obyvatelstvo podle vybraných národností*. Online. © 2021. Dostupné z <https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/index.jsf?page=vystup-objekt-parametry&pvo=SLD210082-KR&sp=A&skupId=4293&pvokc=&katalog=33522&z=T>. [cit. 2024-04-17].

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD [ČSÚ]. *Slovenská národnost na území ČR*. Online. © 2024. Dostupné z https://www.czso.cz/csu/czso/slovenska_narodnost. [cit. 2024-04-18].

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD [ČSÚ]. *Stěhování*. Online. © 2001. Dostupné z <https://web.natur.cuni.cz/~mak/gos/demmetodika/www.czso.cz/cz/cisla/0/02/020100/stehovan.htm>. [cit. 2024-04-17].

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD [ČSÚ]. *Vývoj obyvatelstva v okresech a městech Středočeského kraje - 1960 až 2003. Metodické vysvětlivky*. Online. © 2004. Dostupné z https://www.czso.cz/csu/czso/13-2103-04--metodicke_vysvetlivky. [cit. 2024-04-17].

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD [ČSÚ]. *Vývoj obyvatelstva České republiky, Migrace*. Online. © 2021. Dostupné z <https://www.czso.cz/documents/10180/165591233/1300692206.pdf/829be451-b5e1-48cb-9f9d-04ebb07ac3e3?version=1.1> [cit. 2024-04-17].

ČTK [Česká tisková kancelář]. *Putin s Lukašenkem jednal o prohloubení spojení Moskvy a Minsku*. Online. České noviny. © 2024. Dostupné z <https://www.ceskenoviny.cz/zpravy/2472422> [cit. 2024-04-21].

ČTK [Česká tisková kancelář]. *V Česku je 338 736 běženců s dočasnou ochranou, vnitro připravilo novelu*. Online. České noviny. © 2024. Dostupné z <https://www.ceskenoviny.cz/zpravy/2500535>. [cit. 2024-04-21].

DRAŽAN, Dino. *Zodpovědný prezident neopouští svůj lid. Běloruský vůdce Lukašenko chce kandidovat i v roce 2025*. Online. iRozhlas. © 2024. Dostupné z

https://www.irozhlas.cz/zpravy-svet/zodpovedny-prezident-neopousti-svuj-lid-belorusky-v-udce-lukasenko-chce_2402260959_dno. [cit. 2024-04-22].

EVROPSKÁ KOMISE. *Pomoc pro osoby prchající z Ukrajiny: Vaše práva v EU*. © 2024. Dostupné z https://eu-solidarity-ukraine.ec.europa.eu/information-people-fleeing-war-ukraine/fleeing-ukraine-your-rights-eu_cs. [cit. 2024-04-21].

FRS.GOV.CZ [Oficiální webový portál pro cizince, kteří žijí nebo chtějí žít v České republice]. *Povolení k dlouhodobému pobytu na území – obecně*. Online. © 2024. Dostupné z <https://frs.gov.cz/typy-viz-a-pobytu/obcane-tretich-zemi/dlouhodobepobyty/povoleni-k-dlouhodobemu-pobytu-na-uzemi-obecne/>. [cit. 2024-04-19].

FRS.GOV.CZ [Oficiální webový portál pro cizince, kteří žijí nebo chtějí žít v České republice]. *Zaměstnanecká karta*. Online. © 2024. Dostupné z <https://frs.gov.cz/typy-viz-a-pobytu/obcane-tretich-zemi/dlouhodobepobyty/zamestnanecka-karta/>. [cit. 2024-04-19].

HARZER, Filip. *Ukrajina se musí smířit s tím, že válka potrvá ještě roky, říká Pánek*. Online. Seznam Zprávy. © 2024. Dostupné z <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/domaci-ukrajina-potrebuje-zbrane-a-smireni-s-dalsimi-roky-valky-rika-panek-246548>. [cit. 2024-04-21]

HIMMER, Ondřej. *V Indii začaly největší volby na světě. Téměř miliarda lidí vybírá poslance z více než 2600 stran*. Online. iRozhlas. © 2024. Dostupné z https://www.irozhlas.cz/zpravy-svet/indie-parlamentni-volby-modi-miliarda-lidi_2404211554_eza. [cit. 2024-04-22].

JONÁŠOVÁ, Veronika. *Válka na Ukrajině ještě potrvá roky. Rusko počítá do sféry svého vlivu i nás, říká analytik Bříza*. Online. E15. © 2024. Dostupné z <https://www.e15.cz/valka-na-ukrajine/valka-na-ukrajine-jeste-potrva-roky-rusko-pocita-dosfery-sveho-vlivu-i-nas-rika-analytik-briza-1413730>. [cit. 2024-04-21]

KOREC, Ladislav. *Migrace obyvatel ze států bývalé Jugoslávie do České republiky*. Olomouc, 2023. Bakalářská práce. UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI. Přírodovědecká fakulta. Dostupné z https://theses.cz/id/pgwfej/Imigrace_do_esk_republiky_jako_volebn_tma.pdf. [cit. 2024-04-18].

LUKEŠ, Filip. *Chantal Poullain: Nelituji, že jsem si vybrala komunistické Československo*. Deník.cz. Online. © 2019. Dostupné z <https://www.denik.cz/spolecnost/chantal-poullain-svuj-zivot-bych-zila-znovu-20191114.html>. [cit. 2024-04-17].

OSN [ORGANIZACE SPOJENÝCH NÁRODŮ]. *International migration*. Online. © 2024. Dostupné z <https://www.un.org/en/global-issues/migration>. [cit. 2024-04-17].

OSN [ORGANIZACE SPOJENÝCH NÁRODŮ]. „Uprchlíci“ a „migranti“. Online. © 2016. Dostupné z <https://www.unhcr.org/cz/365-cznews2016uprchlici-a-migranti-html.html>. [cit. 2024-04-19].

NATIONAL PUBLIC RADIO [NPR]. *A year into the Ukraine war, the world's biggest democracy still won't condemn Russia*. Online. © 2023. Dostupné z <https://www.npr.org/2023/02/20/1156478956/russia-india-relations-oil-modi-putin>. [cit. 2024-04-22].

NOŽINA, Miroslav. *Barma: Etnický problém, válka a boj za demokracii*. Online. Ústav mezinárodních vztahů Praha. © 2012. Dostupné z <https://www.iir.cz/barma-etnicky-problem-valka-a-boj-za-demokracii>. [cit. 2024-04-21].

NNAJI, Kristýna. *Zahraniční studenti v Československu v 70. a 80. letech*. Online. Diplomová práce. Praha: Univerzita Karlova, Fakulta humanitních studií. © 2018. Dostupné z <https://dspace.cuni.cz/bitstream/handle/20.500.11956/97938/120297208.pdf?sequence=1&isAllowed=y>. [cit. 2024-04-21]

OCÁSKOVÁ, Kateřina. *Evropská migrace a multikulturní společnost*. Online. Diplomová práce. Brno: MUNI, Pedagogická fakulta. © 2006. Dostupné z <https://is.muni.cz/th/syiy/>. [cit. 2024-04-19].

OFFICIAL PORTAL IMMIGRATION DEPARTMENT OF MALAYSIA. *Malaysia my second home*. Online. © 2024. Dostupné z <https://www.imi.gov.my/index.php/en/main-services/malaysia-my-second-home-mmh2-en/>. [cit. 2024-04-21].

POSPÍŠIL, Josef. *Barmská migrace se zaměřením na situaci uprchlíků přesídlených do České republiky*. Online. Diplomová práce. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, Přírodovědecká fakulta. © 2017. Dostupné z <https://theses.cz/id/6uv7fx/23660489>. [cit. 2024-04-21].

PÍHOVÁ, Dominika. *Kašmíru vrátíme zašlou slávu, slíbil Módí na den nezávislosti. Pákistán kritizuje blokádu území*. Online. iRozhlas. © 2019. Dostupné z https://www.irozhlas.cz/zpravy-svet/kasmir-dzammu-indie-pakistan-nezavislost-kritika-na-rendra-modi-blokada_1908151504_dp. [cit. 2024-04-22].

RAMBOUSKOVÁ, Michaela; ŠVIHEL, Petr. *Mnoho uprchlíků chce zůstat v Česku. Ministerstvo chystá podmínky*. Online. Seznam Zprávy. © 2024. Dostupné z <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/domaci-zivot-v-cesku-kolik-uprchliku-dosahne-na-povoleni-k-delsimu-pobytu-davky-budou-prekazka-246871>. [cit. 2024-04-21].

RATICA, Dušan. *Obráz společnosti a jej fungovania v slovenskej etnológii v 2. polovici 20. storočia, Slovenský národopis*. Online. © 2002. Dostupné z [https://www.sav.sk/journals/uploads/11100835SN_3-4_2002%20reduced%20\[17%20Pages\].pdf](https://www.sav.sk/journals/uploads/11100835SN_3-4_2002%20reduced%20[17%20Pages].pdf). [cit. 2024-04-17].

SOCIOLOGICKÝ ÚSTAV AV ČR, v.v.i [SOÚ AV ČR]. *Sociologická encyklopedie*. Online. © 2017. Dostupné z https://encyklopedie.soc.cas.cz/w/Melting_pot. [cit. 2024-04-21].

SOCIOLOGICKÝ ÚSTAV AV ČR, v.v.i [SOÚ AV ČR]. *Sociologická encyklopedie*. Online. © 2017. Dostupné z <https://encyklopedie.soc.cas.cz/w/Emigrace> [cit. 2024-04-17].

SOLERS LEGAL. [solers.legal]. *Nová šance pro potomky českých emigrantů – plánovaná novela zákona o státním občanství*. Praha. Online. © 2023. Dostupné z <https://www.solers.legal/blog/nova-sance-pro-potomky-ceskych-emigrantu-planovana-novela-zakona-o-statnim-obcanstvi/> [cit. 2024-04-19].

TACHECÍ, Barbora. *Válka na Ukrajině potrvá ještě osm deset let, možná víc, myslí si reportér Boháč*. Online. Český rozhlas Plus. © 2024. Dostupné z <https://plus.rozhlas.cz/valka-na-ukrajine-potrva-jeste-osm-deset-let-mozna-vic-mysli-si-reporter-bohac-9206056> [cit. 2024-04-21].

Úřad Vysokého komisaře OSN pro uprchlíky [UNHCR]. *Ukraine Refugee Situation*. Online. © 2024. Dostupné z <https://data.unhcr.org/en/situations/ukraine>. [cit. 2024-04-21].

VONDRA, Pavel. *Barma zdrazila pohonné hmoty. Až o 500 procent*. Online. Aktuálně.cz. © 2007. Dostupné z <https://zpravy.aktualne.cz/zahranici/barma-zdrazila-pohonne-hmoty-az-o-500-procent/r~:article:486616/>. [cit. 2024-04-21].

WIN-GALLUP INTERNATIONAL. *Global index of religiosity and atheism*. Online. © 2012. Dostupné z <https://www.scribd.com/document/136318147/Win-gallup-International-Global-Index-of-Religiosity-and-Atheism-2012>. [cit. 2024-04-22].

Legislativní zdroje, dokumenty a normy

MINISTRY OF LAW AND JUSTICE, GOVERNMENT OF INDIA. *Constitution of India*. Online. © 2024. Dostupné z <https://legislative.gov.in/constitution-of-india/>. [cit. 2024-04-22].

MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ [MPSV]. *Modré karty pro cizince v České republice*. Online. © 2024. Dostupné z <https://www.mpsv.cz/pro-cizince-1>. [cit. 2024-04-19].

MINISTERSTVO VNITRA [MV]. *Čtvrtletní zpráva o migraci IV 2023*. Online. © 2023. Dostupné z https://www.google.com/url?q=https://www.mvcr.cz/migrace/soubor/ctvrtletni-zprava-o-migraci-iv-2023-pdf.aspx&sa=D&source=docs&ust=1713395224673460&usg=AOvVaw0tAQAKMwEra605b_5BRAB. [cit. 2024-04-17].

MINISTERSTVO VNITRA [MV]. *Občané třetích zemí*. Online. © 2024. Dostupné z <https://www.mvcr.cz/clanek/obcane-tretich-zemi.aspx>. [cit. 2024-04-19].

MINISTERSTVO VNITRA [MV]. *Slovníček pojmů*. Online. © 2024. Dostupné z <https://www.mvcr.cz/migrace/clanek/slovnicek-pojmu.aspx>. [cit. 2024-04-17].

MINISTERSTVO VNITRA [MV]. *Vízum k pobytu nad 90 dnů (dlouhodobé)*. Online. © 2024. Dostupné z <https://www.mvcr.cz/clanek/vizum-k-pobytu-nad-90-dnu-dlouhodobem.aspx> [cit. 2024-04-19].

MINISTERSTVO ZAHRANIČNÍCH VĚCÍ [MZV]. *Madagaskar: Zdravotnictví*. Online. © 2024. Dostupné z https://mzv.gov.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/afrika/madagaskar/cestovani/health_care.html. [cit. 2024-04-17].

MINISTERSTVO ZAHRANIČNÍCH VĚCÍ [MZV]. *Shrnutí výsledků vědeckého projektu MZV RM 03/28/04 Československo a subsaharská Afrika v letech 1948–1989*. Online. © 2004. Dostupné z https://mzv.gov.cz/file/16676/rm_03_28_04.pdf. [cit. 2024-04-21]

MINISTERSTVO ZAHRANIČNÍCH VĚCÍ [MZV]. *Vízové služby pro občany Ruska a Běloruska*. Online. © 2024. Dostupné z https://mzv.gov.cz/jnp/cz/informace_pro_cizince/aktuality/vizove_sluzby_pro_obcany_ruska_a.html [cit. 2024-04-22].

RADA EU. *Bělorusko: EU přijala nový soubor individuálních sankcí za pokračující porušování lidských práv a uložila další cílená opatření v reakci na jeho zapojení do vojenské agrese Ruska vůči Ukrajině*. Online. © 2023. Dostupné z <https://www.consilium.europa.eu/cs/press/press-releases/2023/08/03/belarus-eu-adopts-new-round-of-individual-sanctions-over-continued-human-rights-abuses-and-imposes-further-targeted-measures-in-response-to-involvement-in-russia-s-military-aggression-against-ukraine/>. [cit. 2024-04-22].

Usnesení vlády České republiky ze dne 27. června 2008 č. 745 ke koncepci národního přesídlovacího programu a o přesídlení skupiny barmských uprchlíků z Malajsie v rámci pilotního přesídlovacího programu. Online. © 2008. Dostupné z <https://www.mvcr.cz/migrace/clanek/nase-hlavni-temata-mezinarodni-ochrana-mezinarodni-ochrana.aspx?q=Y2hudW09Nw%3D%3D>. [cit. 2024-04-21].

Zákon o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb. Zákon o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů, (zákon o azylu). In: *Zákony pro lidi*. Online. Dostupné z <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1999-325>. [cit. 2024-04-19].

Teze bakalářské práce

SCHVÁLENO

Institút komunikačních studií a žurnalistiky FSV UK Teze PRAKTICKÉ BAKALÁŘSKÉ diplomové práce									
TUTO ČÁST VYPLŇUJE STUDENT/KA:									
Příjmení a jméno diplomantky/diplomanta: Tereza Povolná	Razítko podatelny: <table border="1"><tr><td colspan="2">Univerzita Karlova Fakulta sociálních věd</td></tr><tr><td>Došlo dne: - 4 -10- 2023</td><td>-1-</td></tr><tr><td>Čj: 407</td><td>Příloh:</td></tr><tr><td colspan="2">Přidělena:</td></tr></table>	Univerzita Karlova Fakulta sociálních věd		Došlo dne: - 4 -10- 2023	-1-	Čj: 407	Příloh:	Přidělena:	
Univerzita Karlova Fakulta sociálních věd									
Došlo dne: - 4 -10- 2023		-1-							
Čj: 407		Příloh:							
Přidělena:									
Imatrikulační ročník diplomantky/diplomanta: 2021/2022									
Fakultní e-mail diplomantky/diplomanta: 25244903@fsv.cuni.cz									
Studijní program/speciálizace: komunikační studia/žurnalistika									
Název praktické a teoretické části bakalářské práce v češtině: Rozhovory o migraci po roce 1968									
Název praktické a teoretické části bakalářské práce v angličtině: Talks On Migration After 1968									
Předpokládaný termín dokončení (semestr, akademický rok – vzor: ZS 2022/2023) (diplomovou práci je možné obhajovat <u>nejdříve</u> šest měsíců od schválení tezí) LS 2023/2024									
Základní charakteristika tématu a předpokládaný cíl práce (max. 1000 znaků): Cílem mé bakalářské práce bude přiblížit čtenářům příležitosti a nástrahy migrace na příkladu respondentů, se kterými povedu rozhovor. Práce se bude soustředit zejména na přípravu na cestu, na to, co bylo potřeba zařídit, na to, jak samotná cesta probíhala a tak dále. Bude mě zajímat motivace respondenta opustit domovinu, budu zjišťovat důvod. Probereme i následnou akceptaci v „nové“ zemi, ale spíše jen okrajově, primární budou detaily přesunu. Mými respondenty budou Češi i cizinci různého věku, pohlaví a s různými důvody k opuštění rodné země.									
Předpokládaná struktura teoretické práce (rozdělení do jednotlivých kapitol a podkapitol se stručnou charakteristikou jejich obsahu): Úvod 1. Rozhovor jako žurnalistický žánr V této kapitole rozeberu interview jako takové. V podkapitolách se budu věnovat vymezení žánru, historii rozhovorů, uvedu známé osobnosti, které se doma i ve světě rozhovory zabývají. Poukážu na některé rozhovory, které významně zahýbaly veřejným děním. 2. Migrace do České republiky a z České republiky (Československa) V druhé hlavní kapitole teoretické části se budu věnovat fenoménu migrace v kontextu České republiky (Československa). Budu se opírat o statistické údaje a důraz dám na země, které souvisí s mými respondenty. Vymezím rozdíl mezi emigrací, imigrací a exilem. Závěr									
Druh praktické práce/předpokládaná podoba: Soubor publicistických rozhovorů s fotografiemi									
Vymezení zpracovávaného materiálu: Rozhovory budu vést s migranty z let cca od 1968 do současnosti. Respondenty bych chtěla navštívit v prostředí, které sami vyberou, aby jim byl proces komfortní, pokud to bude možné.									
Postup (metodologie v teoretické části a technika v praktické části práce) při zpracování materiálu: Při zpracování teoretické části si nejprve pečlivě vyřešuji zdroje, přečtu si odborné zdroje, internetové zdroje a další. Budu se soustředit zejména na migraci z regionů, se kterými mají souvislost respondenti v praktické části práce. V praktické části práce povedu rozhovory s několika migranty. Zároveň jako předmluvu připojím i rozhovor s psychiatrem či psychologem na téma migrace. Jako doslov práce připojím rozhovor s									

člověkem, kterému část rodiny emigrovala, čili migraci zažil „naruby“. Příběhy budou doplněny fotografiemi.

Základní literatura (nejméně 5 nejdůležitějších titulů k tématu a způsobu jeho zpracování; u všech titulů je nutné uvést stručnou anotaci na 2–5 řádků):

BURNS, Sheridan. Žurnalistika: Praktická příručka pro novináře. Praha, 2004. Portál.

Praktická příručka pro začínající žurnalisty nebo studenty žurnalistiky seznamuje se spektrem publicistických činností, od shromažďování informací, přes dovednost při zpracování článku nebo reportáže, po umístění produktu v médiích. Kniha je rozčleněna na krátké kapitoly, každé tvrzení je doplněno příklady z praxe, výklad doplňují otázky a úkoly pro studenty a seznam odborné literatury.

COHEN, Robin. Migrace: stěhování lidstva od pravěku po současnost. Brno, 2019. Mapcards.

Kniha emeritního profesora Oxfordské univerzity pokrývá dlouhé rozpětí historie a zasazuje do kontextu jednu z nejdůležitějších otázek naší doby. Text je doplněn řadou živých map, fotografií a zajímavou grafikou.

DRBOHLAV, Dušan. Migrace a (i)migranti v Česku. Praha, 2011. SLON.

Kniha představuje do hloubky témata jako např. o dopady globální ekonomické krize na migrační situaci Česka, o souvislost migračních parametrů s makroekonomickými charakteristikami, migrační politikou a postoji majority vůči cizincům, o postavení migrantů v českém sociálním systému, o téma prostorového rozmístění cizinců uvnitř Prahy, či komparativní srovnání českých migračních trendů s realitou v Polsku a Maďarsku.

FREIDINGEROVÁ, Tereza a JUREČKOVÁ Adéla. Lidé mezi řádky - Příručka o migraci pro (budoucí) novináře. Praha, 2020. Člověk v tísni.

Příručka se zaměřuje na rozvoj kritického přístupu v mediálním zpracování témat spojených s migrací, migranty a soužitím majorit a tzv. nových menšin. Zabývá se vymezením základních pojmů spojených s migrací a představuje hlavní poznatky z oboru migračních studií, to vše s ohledem na kontext žurnalistické praxe. Příručka zároveň nabízí praktické tipy pro vedení rozhovoru nebo práci se zdroji.

GERSON Kathleen a DAMASKE Sarah. The Science and Art of Interviewing. Londýn, 2020. Oxford University Press.

Kvalitativní rozhovor je jednou z nejpoužívanějších metod v sociálním výzkumu, ale je pravděpodobně nejméně pochopenou metodou. Tato kniha se snaží tuto mezeru odstranit a nabízí teoreticky důkladný, empiricky bohatý a uživatelsky přívětivý soubor strategií pro koncipování a provádění výzkumu založeného na rozhovoru.

OSVALDOVÁ, Barbora ed. a KOPÁČ, Radim ed. Rozhovory o interview. Praha, 2009. Karolinum.

Cílem publikace je poskytnout různé osobní pohledy na žánr rozhovoru, od vymezování jeho pozice přes nástin dějinného vývoje k jeho současnému místu v médiích včetně internetu. Editoři vyzvali ke spolupráci zajímavé autory, mezi jinými Marka Ebena, Rudolfa Křesťana, Václava Moravce nebo Ondřeje Neffa.

PRŮCHA, Jan. Interkulturní psychologie. Sociopsychologické zkoumání kultur, etnik, ras a národů. Praha, 2007. Portál.

Autor se zabývá jak teoretickými koncepcemi, tak výzkumnými zjištěními např. o rozdílech mezi kulturami, o psychických problémech imigrantů a etnických minorit, o rozdílech komunikačních stylů. Práce se rovněž věnuje aplikaci poznatků interkulturní psychologie do oblastí, jako je vzdělávání, management, zdravotnictví nebo řešení konfliktů.

Diplomové práce k tématu (seznam bakalářských, magisterských a doktorských prací, které byly k tématu obhájeny na UK, případně dalších oborově blízkých fakultách či vysokých školách za posledních pět let):

Datum / Podpis studenta/ky

4.10.2023
.....

TUTO ČÁST VYPLŇUJE PEDAGOG/PEDAGOŽKA:

Doporučení k tématu, struktuře a technice zpracování materiálu:

Případné doporučení dalších titulů literatury předepsané ke zpracování tématu:

Potvrzuji, že výše uvedené teze jsem s jejich autorem/kou konzultoval(a) a že téma odpovídá mému oborovému zaměření a oblasti odborné práce, kterou na FSV UK vykonávám.

Souhlasím s tím, že budu vedoucí(m) této práce.

Prof. MgA. David Jan Novotný

4.10.2023
.....
Datum / Podpis pedagoga/pedagožky

TEZE JE NUTNO ODEVZDAT VYTIŠTĚNÉ, PODEPSANÉ A VE DVOU VYHOTOVENÍCH DO TERMÍNU UVEDENÉHO VE VYHLÁŠCE ŘEDITELE INSTITUTU, A TO PROSTŘEDNICTVÍM PODATELNY FSV UK. PŘIJATÉ TEZE JE NUTNÉ SI VYZVEDNOUT V SEKRETARIÁTU PŘÍSLUŠNÉ KATEDRY A NECHAT VEVÁZAT DO VÝTISKU DIPLOMOVÉ PRÁCE.

TEZE NA IKSŽ SCHVALUJE GARANT PŘÍSLUŠNÉHO STUDIJNÍHO PROGRAMU.

Seznam příloh

Příloha č. 1: Seznam tematických okruhů a otázek

O zemi původu

- Kolik let Vám bylo, když jste začal přemýšlet o opuštění země, ve které jste se narodil? Kdy jste o tom začal přemýšlet?
- Vzpomenete si na nějaký konkrétní impuls, který Vás definitivně přiměl zemi opustit?
- Jak dlouho jste se rozhodoval, zda zemi opustit?
- Proč jste si vybral právě Česko?
- Podporovala Vás v rozhodnutí rodina, nebo kladla odpor? Pomáhali Vám příbuzní s emigrací, nebo nebyl to dokonce jejich nápad?
- Kdo všechno o Vašem odchodu ze země věděl? Bylo bezpečné sdílet rozhodnutí s ostatními? Chtěl jste, aby to lidé věděli?
- Když se řekne domov, představíte si Česko, nebo zemi, odkud pocházíte?
- Nazval byste Česko hostitelskou zemí?
- Opustil jste zaměstnání? Rodinu? Školu? Co z toho bylo nejtěžší?

Cesta

- Opouštěl jste zemi legálně? Sám, nebo ve skupině?
- Využil jste nabídky nějaké agentury, která přesun zprostředkovala?
- Dostal jste během (byť jen na chvíli) cesty strach?
- Co jste s sebou měl? Kolik jste mohl mít zavazadel? Jakým dopravním prostředkem jste zemi opouštěl?
- Jak nákladná byla cesta?
- Jaké doklady jste musel mít vyřízené? Vyřizoval jste nějaké falešné dokumenty?
- Nastala během cesty nějaká překážka?
- Vlastníte nějaký suvenýr z cesty, který jste si nechal? Obal od bonbónu, papírek, letáček, mince?
- Vzpomínáte na průběh cesty rád, nebo se jej snažíte vytěsnit?

Jazyk

- Líbí se Vám čeština?
- Učil jste se česky, než jste do Česka přijel?
- Jak jste se učil česky? Navštěvoval jste lekce?
- Jak těžké pro Vás osobně bylo se naučit česky?
- Čtete českou literaturu? Jaké je Vaše oblíbené dílo českého autora?
- Posloucháte české písničky?

Život v Česku

- Jel jste do Česka úplně tzv. „na blind“, nebo už jste tu měl dopředu něco zajištěné? Čekal vás tu někdo?

- Litoval jste někdy rozhodnutí? (Nebo rozhodnutí tu například po studiu, nebo nějaké době, zůstat?)
- Jak se změnila životní podmínky od Vašeho příchodu doted'?
- Našel jste si v Česku práci, začal jste chodit do školy? Po jaké době?
- Našel jste si v Česku přátele? Jak? Využíváte on-line skupin, ve kterých se dají propojit krajané?
- Který český zvyk nebo který svátek je Váš oblíbený?
- Máte Česko rád?
- Co máte na Češích rád? Co vám na Češích nejvíc vadí? V čem se nejvíc liší od obyvatel Vaší domovské země?
- Udělal byste to znovu, pokud byste věděl, co všechno to obnáší?
- Můžete se vrátit do domovské země? Chtěl byste se vrátit do domovské země na návštěvu/na trvalo?
- Co z Vaší domovské země vám nejvíce chybí? Může jít o lidi, počasí, jídlo, zvyk...
- Máte na mysli něco, co je na emigraci velmi složité, ale kdo sám neemigroval, si takový aspekt nedokáže představit?

(Emigrant z ČSSR do USA obdrží obdobné dotazy za předpokladu, že „prohodím“ domovskou a hostitelskou zemi vč. jazyka – půjde o USA a angličtinu.)